

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos perit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A vallásszabadság bukása.

— A főrendiház mai üléséből. —

Arad, október 6.

A lelkiismeret szabadságának törvénybe iktatása a főrendiház mai ülésében a harmadik olvasás után leszavaztatott. A méltóságos urak október 6-án, a magyar szabadság mártírjainak véretől szentesült e gyásznapiján alaposabban nem tüntethettek volna a szabadság eszméje ellen, mint-hogy annak legbecsesebb atributumát a meggyőződés, a lelkiismeret szabadságát megbuktatták.

Az esemény, a milyen szégyenletes az ő erkölcsi jelentőségében és káros közéletünk egész alkotmányos fejlődésére nézve, épen oly kevéssé volt váratlan azon törvényhozó testület részéről, melyben a papság számbeli tulsulya dönt.

Ha a főrendek mai határozata állandó érvényben maradna, ha a rosszul értesültről a jobban értesült felső házra appellálva sem volna remény a visszavetett törvényjavaslat elfogadtatására, akkor bele kellene nyugodnunk abba a végzetbe, hogy a vallás szabadság intézménye, mely minden más művelt népnél már régen törvénybe van ígátva, egyedül csak Magyarországon, a szabadság klasszikus hazájában, nem honosulhat meg.

Arczába kergeti a vért a magyar embernek e szégyenletes dolognak még a gondolata is. Alig képzelhető, hogy a magyar nemzet a főpapság és néhány fanatikus ultramontán mágnás által számára készített ezen gyalázzattal megbarátkozzék.

Miként a polgári házasság intézményének első ízben történt elvetése után mégis csak győzött a második tárgyalásnál a szabadság ügye, úgy ebben az esetben is előre látható, hogy az alsóházhoz visszakerült törvényjavaslat nagy többséggel fog a főrendekhez újabb megfontolás végett ismét áttétetni, s ott — mint a nemzeti közérzet követelménye — előbb-utóbb elfogadtatni.

Addig is az egyházpolitikai javaslatoknak a többi önálló részei fogják a főrendiház további üléseinek tárgyait képezni és mivel alig képzelhető, hogy azon falkció, mely a kapcsolatos törvényjavaslatok vissza-vetésével tervezi a polgári házasságot megbuktatni, többségben legyen, remélhető, hogy a mai szavazás jelentősége mégis csak epizodikus természetű lesz, s ha bár halasztja is, de nem mulasztja annak létesülését, a mit a közvélemény egyre jobban sürget, a mi nélkül a béke és nyugalom e hazában többé helyre nem állhat, azt t. i. hogy hazánk a többi művelt országokhoz hasonlóan egy modern jogállammá legyen.

A nevezetes ülésről az alábbiakban adunk részletes és kimerítő tudósítást.

Kezdeté d. e. 11 órakor.

Elnök: Szlávy József koronaőr.

Jegyzők: Gyulay Pál, Bánffy György gr. és Gáll József.

A kormány részéről jelen vannak: Werkerle Sándor dr. miniszterelnök, Fejérváry Géza br., Eötvös Lőránd br., Szilágyi Dezső, Hieronymi Károly és Josipovich Imre miniszterek.

Hitelesítették a mult ülés jegyzőkönyvét. Felolvasták a miniszterelnök átiratát, mely szerint ő felsége kegyesen fogadta a főrendek névnap i üdvözlését. Tudomásul vették.

A miniszter felelőssége.

Csáky Albin gr. személyes kérdésben szól és rekriminálja Zichy Nándor tegnapi azon kijelentését, hogy a katolikus közalapokat kormányzati czélokra használják. A vád szóló ellen irányul. Csatlakozik e tekintetben azokhoz, amiket Szilágyi mondott. Előbe áll a vádnak és ha bizonyításra kerül a dolog, akkor majd módjában áll megmutatni, hogy Zichy Nándor állítása nem felel meg a valóságnak. (Elnök helyeslés.)

Zichy Nándor gr. kijelenti, hogy Csáky gr. ellen nem irányult vádja, mert épen Csáky volt az, aki a közalapok kezelésébe a megelőzőnél nagyobb rendet hozott be. Egyébként ez olyan kérdés, amely nem tartozik a parlament elé.

Szilágyi Dezső az utolsó megjegyzésben czélzást lát az ő tegnapi felszólalására. Erre feleli, hogy ha itt hoznak fel vádat, arra itt is kell felelni. Egyébként pedig megjegyzi, hogy a miniszter felelősségre vonható és a felelősségre vonás helye a parlament. (Helyeslés.)

Schlauch Lőrincz bibornok kijelenti, hogy a miniszter a katolikus közalapot a kegyur megbízásából kezeli, tehát nem mint miniszter és így a parlament előtt a közalapokra vonatkozólag nem is vonható felelősségre.

Szilágyi Dezső konstatálni kívánja, hogy a miniszter minden tényéért felelős a parlamentnek. Ez olyan tétel, mely alól kivétel nincs.

Zichy Nándor gr. a miniszter e kijelentéseit meg nem történtenek tekinti. (Zajos derűtség balfelől.)

A vallás szabad gyakorlata.

A 6. §-nál felszólalt Román Miron metropolita azt kifogásolja, hogy a szakaszban a

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Matavovszky Nándor

50 éves orvosi működésének jubileumára.

„Szamba ne vedd nyomorékoknak nyújtotta segélyed,
Jegyz, s jutalmat ad Isten — az égben — azért!
Im így mondta a római költő és vele mink is
Most, félszázad után, mondjuk ez ünnepeden;
És amit ezek imája Terád lekönyörge az égből,
Ugy kérjük mi is azt: áldjon az égnek Ura!

Mérő Károly.

Matavovszky Nándor.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Megyei közkórházunk érdemekben gazdag igazgatója, kinek tudorrrá avatása 50-ik évfordulóját holnap fogja megülni Aradmegye és város közönsége, sokkal inkább központja most az általános tisztelet és érdeklődésnek, semhogy kellemes szolgálatot ne vélnénk tenni olvasó közönségünknek azzal, hogy az ő hosszú s kizárólagosan a haza és emberiség szolgálatában töltött életpályáját pár vonással ne eseteljük. Ezzel kívántunk a magunk részéről is hozzá járulni az ünnepély emelésé-

hez, midőn a népszerű jubiláns távolban levő tisztelőinek is módot nyújtunk arra, hogy e sorokat olvasván, részök legyen a tettekben gazdag élet jól megérdemelt méltatásában.

Matavovszky Nándor, aradmegyei közkórházi igazgató, kir. tanácsos, közszolgálati állapoton kívüli m. kir. honvéd főtörzsorvos és a III-ik osztályú vaskorona rend tulajdonosa Podolin városkában, Szepes megyében született az 1814-ik évben régi magyar nemesi családból. Az orvosi grádusokata pesti egyetemen nyerte; így az orvostudorit, melynek jubileumát holnap ünnepeljük, már az 1844-ik évben kapta, utána rendben a sebészeti doktori diplomát, majd a szemészeti és szülészeti okleveleket 1844-től 1847-ig. E tanulmányai közben és után a pesti gyermek-kórházban mint Dr. Schöpf kórházigazgató segédorvosa két évig, majd a sebészeti klinikán a híres Balassánák II-od asszisztense helyén szintén két évig működött. Alálabban az egyetemi tanulmányai körül tanusított buzgalmát az akkori egyetemi orvosi kar legkitünőbbjei elismerő okleveleikkel igazolják, köztük Arányi Lajos kórbonoztanár, továbbá Kovács Sebestény Endre, ki akkor még a sebészeti klinikán asszisztens volt, azután Piskovich János, Rókus kórház-beli főorvos és helyettes tanár a sebészettel stb.

A közvetlenül azután beállott szabadságharczi mozgalmak alkalmával a tanulmányait végzett fiatal orvos az ujonnan felállított III-ik honvédszászlóaljhoz lett főorvossá kinevezve; az érdekes okmány mely a kinevezést tartalmazza, 1848. év június 30-áról van keltezve s István Nádor kir. helytartó és gróf Batthyányi Lajos által van aláírva. 1849. év febr. 18-án Mészáros hadügyminiszter által a 8-ik hadosztálynál már törzsorvossá lett előléptetve. Ugyanazon év május 15-étől Vetter Antal főparancsnoksága alatt mint igazgató főtörzsorvos működött, és szolgálatában tanusított szakértelme s ügybuzgalmáról úgy Vetter mint Görgeynek ugyancsak május 15-éről kelt bizonyítványai tesznek tanubizonyosságot. Különösen Vetter Antal főparancsnok nyilatkozik nagy elismeréssel Matavovszky Nándorról, ki „buzgalma és emberies bánásmódja által minden tekintetben kitüntetés a hadsereg hálóját a legnagyobb mértékben kiérdemelte.”

A szabadságharcz végén a 3-ik hadosztályból a szerencsétlenül járt Damjanicsossal együtt az aradi várba jött, mint az egészségügyek vezetője, hol a többek közt Damjanicsot történeti nevezetességu és a magyar hadsereg ügyére nézve oly végtetessé vált balesete alkalmából kezelte. Itt érte a kapituláció.

gör. keletiek a megszokott rend ellenére a protestánsok után vannak felsorolva. A régi sorrend fentartására indítványt terjeszt be.

Eötvös Loránt b. mint stularis módosítást nem ellenzi ezt a javaslatot, de ranglistát nem akceptál.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök kijelenti, hogy a törvények ranglistát nem ismernek el, sőt a költségvetési törvényben a gör. keletiek mindig a protestánsok után következnek. Legfőképpen csak mint stiláris módosítást fogadja el a módosítást, de úgy, hogy az soha ne legyen preczedens gyanánt intézhető. (Helyeslés, felkiáltások: Maradjon a régi rend!)

Prónay Dezső br. utal arra, hogy a román egyház recipiáltatott legutóbb s így a szakasz a helyes sorrendet tartalmazza. Egyébként pedig neki mindegy ha megváltoztatják is a szakaszt, mert nem azok maradnak mindig az elsők, akik elsők, hanem az utolsóból lesznek az elsők.

Román Miron metropolita kéri módosítását, amelyet a módosítást elfogadták.

A módosítást elfogadták.

A II. fejezetnél Zichy Nándor gróf a fejezet törlését indítványozza és annak helyébe új szakaszt indítványoz, hogy az új felekezetek keletkezése alkalmával a kormány a jóváhagyás iránt a parlamentnek tegyen előterjesztést.

Keglevich István gróf szintén módosítványt perhorreskál, amely a vallás szabadságot korlátozza. Zichy a bizottságban nem állott elő módosításokkal, hanem meglepetésül a plénumra tartotta fejezetet. Ezen ezért nem fogadja el Zichy indítványát és nem fogadja el Zichy későbbi megjelölését sem. (Helyeslés.)

Vécsey József báró csatlakozik Zichy indítványához.

Szilágyi Dezső ajánlja a fejezet fenntartását, mert az felel meg egyedül a javaslat első fejezetének. Zichy módosítása szerint az az egész javaslat teljesen felesleges. Hát akkor miért fogadta el a főrendiház az I. fejezetet? Lehetetlen most feltételeket formulálni a vallás szabad gyakorlatára, amikor előbb már kimondtuk az elvet, a szabad vallás gyakorlatát, amelyet csak egy körülmény tilthat, ha az új felekezet a törvénybe ütközik. (Helyeslés bal felől.) Kéri a II. fejezet fenntartását. (Helyeslés.)

Hornig Károly br. püspök a czim módosítását kéri.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök utal a 6. §-ra, mely a meglevő jogokat elismeri. Egyébként pedig e kételyek eikerülése végett a fejezet czimét akként fogja: „Az alakuló és a törvényesen elismert vallásfelekezetekről.” Ha ezt a fejezetet nem fogadják el, abban az esetben kénytelen lenne azt másodsor is a főrendiház elhatározása elé bocsátani. (Helyeslés.) Ha már ennél a témánál van, kijelenti, hogy a 6. §-nál a felekezetek sor-

rendjét is visszafogja állítani, miután Román Miron a módosítást vívmánynak tekinti. (Helyeslés.)

Román Miron metropolita kijelenti, hogy ő nem tekinti vívmánynak a módosítást.

Hornig Károly b. püspök szintén a czim módosítására nyújt be módosítást, még pedig akként, hogy a „jövőre elismerendő vallásfelekezetekről” lenne a czim.

Zichy Nándor gr. Vécsey módosításával kéri indítványát elfogadni.

Névszerinti szavazást kértek.

A főrendiház folytatólagos üléséről az új folyamán még a következő táviratokat vettük:

Budapest, október 6. (Saj. tud. táv.) A második fejezetet Zichy kihagyó indítványa ellenében elfogadták. 111 szavazott a fejezet mellett, 107 ellene.

A harmadik fejezetnél Andrassy Aladár javasolta a fejezet kihagyását, tekintettel arra, hogy a míveltség nálunk még nem akkora, hogy a felekezetnélküliséget ki lehetne mondani veszély nélkül.

Zay Miklós pártolja a kihagyást, míg Vay Béla, Gajzágó Salamon, Eötvös Loránd br. és Keglevich István gróf a fejezet fentartását kérték.

Erre megejtették a névszerinti szavazást, Andrassy Aladár más tíz liberálisok mellett a felekezetnélküliség ellen szavazván, klerikális volt 122, liberális 96, így a felekezetnélküliség 26 szavazattal elbukott.

A negyedik fejezetet kisebb módosításokkal elfogadták.

Következett erre váratlanul egy óriási meglepetést, minőt a parlament évkönyvei többet nem mutatnak fel.

Elnök föltette a kérdést harmadszori szavazásra, miután a házszabály úgy rendelkezik, hogy ha egy javaslat egészen letárgyalatott, harmadszor megszavazásra kitűzendő az egész javaslat. Elnök kérdésére, kik fogadják el az egész javaslatot, a főrendi óriási többsége a javaslat ellen nyilatkozott. Elvetették a liberálisok és klerikálisok vegyesen. A liberálisok azért, mert nekik megcsonkított javaslat nem kell, a klerikálisok pedig azért, mert nekik ez a javaslat egyáltalában nem kell.

Iszonyu zavar keletkezett. A klerikálisok diadaluknak nézve a fordulatot, éljenek, a liberálisok kacagtak. Rengeteg chaoszban az elnök hosszú csemetés után enunciahatna csak, hogy a javaslatot a főrendek elvetvén, erről a képviselőház értesítetik.

Hétfőn tárgyalatik a zsidó reczeczio.

Öt perc múlva csendes volt a muzeum. A méltóságos urak a sikerült hecz után nyugodtan siettek a lóversenyre.

Budapest, okt. 6. (Saját tud. táv.). A vallás szabad gyakorlatának bukása a szabadelvűekre nem jelentőséges. Wekerle kijelentette, hogy a hatodik szakasz miatt, mert a görög keletiek a protestánsok elé helyezték, a javaslatot úgy is visszaküldik a főrendiháznak. Az egész javaslat elvetése csak annyiban változtatott a helyzeten, hogy most már az egész javaslatot fogják a főrendek másodsor, ha kell, tiszser is tárgyalni.

Az egész javaslat visszavetése különben Andrassy Aladárnak köszönhető, kinek magatartásán a klerikálisok telbátorodtak. Láthatja ebből Andrassy, hogy a klerikálisoknak segédkezet nyújtani nagyon hálátlan, sőt veszedelmes kísérlet.

Budapest, okt. 6. (Saj. tud. táv.). A főrendiház szavazása a fővárosban általános derűtséget kelt. Nem veszik komolyan a dolgot sehol. A mai szavazással csak újabb dokumentáltak azt, hogy nem kvalifikált a születés még magában törvényhozásra. Egyébként a kormány szándékát, vagyis a javaslatot ismételtén és ismételtén visszaküldeni a főrendeknek, mindenütt helyeslik.

A főrendiház üléséről egy másik tudósítónktól a következő táviratot vettük:

Budapest, október 6. (Saját tud. távirata.) A főrendiház mai rendkívül érdekes, mondhatni izgatott lefolyású ülése tulajdonképpen meddő eredményű volt, miután a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslat a harmadszori felolvasásban egészben elvetett.

A dolog pedig úgy történt, hogy az előzőleg megejtett névszerinti szavazásban több, a törvényjavaslatot általánosságban elfogadó született főrendnek és Szász Károly püspöknek hozzájárulásával kihagyatott a felekezetnélküliségre vonatkozó intézkedés, mire a harmadszori felolvasással nemcsak az egész ultramontan had, amely tegnap és ma egészen nyiltan kürtölte, hogy az egyház és a pápa parancsa felette áll az állam összes törvényeinek, hanem másrészt éppen a szabadelvűek is eltűntek szavaztak azért, mert kijelentették, hogy ilyen csónka, értelmetlen törvényjavaslatot már azért sem fogadjanak el, miután a törvényjavaslat, azon Brankovics pártiárhoa által indítványozott módosítás következtében, hogy a bevett vallások sorában a protestánsok elé helyeztetett a görög-keleti felekezet, ugyis visszajutott volna a főrendiház elé.

Most már lesz alkalom rövid idő múlva az egész, a képviselőház által kétségtelenül változatlanul fentartandó törvényjavaslat felett határozni.

Ezután közel másfél évig rejtőzködött Aradon, a míg csak a honvédorvosok számára az amnesztia ki nem adatott, ekkor végleg megtelepedett városunkban, hol azontul mint gyakorló orvos működött, s rövid idő alatt általános tiszteletre és nagy népszerűsége tette szert.

Ezen közbizalomnak volt kifolyása azon megtisztelő ajánlat, amelyet az aradmegyei közkórház igazgatói állásának elvállalására nézve kapott. Akkoriban nagy elégedetlenség uralkodott különösen az alapítók között a megyei közkórház kezelése körül tapasztalt visszaélések és dezolált állapotok miatt. Az 1856. év folyamán Hauk, az akkori megyefőnök az alapítók felszólítására fölkérte Matavovszkyt, hogy a megyei közkórház vezetését, mint annak igazgató főorvosa átvegye, mert csak így remélheti, hogy az ott uralkodó rendtelenségek és visszaélések véget érnek. A följánlott igazgatói állást Matavovszky Nándor el is foglalta s azt a kórház újabb felvirágztatásával 1862-ig töltötte be, a midőn a provizóriummal beállott politikai visszahatásnak engedve ő is visszalépett. Az alapítók és a megye akkori főnöke mindent elkövette ugyan, hogy állását megtartsa, de nem volt rá bírható. A kórház igazgatásától megválván, hosszabb utazásra indult, melyből csak 4 hó múlva tért vissza Aradra. Ez alkalommal bejárta nemcsak egész Német- és Franciaországot, de a tengeren túl Angliát is, mindenütt a kórházi intézményeket tanulmányozván.

1867-ben az alkotmányosság visszaállta után Szende Béla főispán által njra kineveztetett a kórház igazgatójává s ezt a tisztét mai napig ritka buzgalom- és szakértelemmel viseli, úgy hogy bátran elmondhatni, hogy az aradi mintaszerűleg berendezett és vezetett kórháznak e tekintetben nincs párja az egész országban.

Dr. Oláh Gyula, a „Közegészségügyi Szemle” 1890. évi szept. havi füzetében az aradi közkórház vezetése felől, melyről mint országos közegészségügyi felügyelő már hivatalánál fogva is közvetlen személyes tapasztalatokat szerzett, többek közt következőleg nyilatkozik:

„Készségesen és teljes örömmel teszünk bizonyosságot azon kitértől és minderre kiterjedő gondos figyelemről, melyet az aradmegyei közkórháznak úgy hiánytalan berendezése és felszerelése, valamint ügyeinek vezetése és egész adminisztrációja körül állandóan tapasztalni lehet. E közkórház adminisztrációjánál éppen az a feltűnő, hogy az ezen intézet hiánytalan felszerelése és az ezen intézetben uralkodó nagy rend és tisztaság mellett is a napi ápolási díj az aradi piaci árakhoz képest bámulatosan olcsónak mondható. Ezen körülmény miatt kértém fel tisztelt barátomat, a közkórház nagyérdemű igazgató főorvosát, hogy a vezetése alatt álló ezen mintaszerű kórház adminisztrációjának részleteit e folyóirat hasábjain ismertesse meg t. olvasóimmal. Az itt közölt ismertetés részle-

tes és meggyőző. Különösen nagy pénzügyi előnyt ér el az intézet az által, hogy a szükséges gyógyszereket házilag készítik el. Ezenint nagy összegeket takarítanak meg az intézet javára ezen berendezéssel. A meglepő fényes eredmények tisztelt barátom előadása által teljes magyarázatot nyernek. A maga helyén alkalmazott takarékoság és az igazgatónak mindenre kiterjedő fögyelme és gondossága, — ezek azon tényezők, melyekkel az aradmegyei közkórház az ország egyik legvirágzóbb közintézetévé fejlődött. Ohajtjuk, hogy tisztelt barátunk lankadatlan buzgalma még hosszú időn keresztül fejlessze tovább ezen egy kis „vidéki ispotály”-ból az ő vezetése alatt elsősorban a közkórház zámá emelkedett jótékony intézetet.”

Azok az intézkedések pedig, melyekre a fentebbi sorokban Dr. Oláh Gyula országos egészségügyi felügyelő hivatkozik, s melyek az aradi közkórház bámulatos felvirágzását előidézték, leginkább az alapszabályok czél szerű megváltoztatásában bírták fő rugó-jukat, melyek szerint a kórház összes adminisztrációs ügyei egészen az igazgató főorvos kezeibe futnak össze, ki döntő befolyással bír az ügyek összes kezelésében, mi által mindenféle visszaélés lehetősége ki van zárva.

Az 1873. június hó 18-iki kelettel ő Felsője a magy. kir. honvédorvosok szabadságot állományában főorvossá alezredesi ranggal nevezte ki. E kitértéről az akkori honvé-

BELFÖLD.

Szilágyi Pozsonyban. Szilágyi Doss igazságügyminiszter, tekintettel a főrendiházban most folyó tárgyalásokra, október hó 13-án utazik Pozsonyba.

Október 6.

— Az aradi vértanúk ünnepe. —

Nem halt még ki a kegyelet sziveinkből. Megtűnnepelek minden évben a 13 hős tábornok halálának szomorú emléknapját. Azt a napot, melyen a kegyelet és a megemlékezés hő imát fakaszt minden magyar szívében. A legszomorubb, legborusabb napot, a mely Arad történetéhez fűződik.

Tegnap a szokott módon adott kifejezést kegyeletének Arad közönsége. Képviselve volt ez ünnepe a budapesti egyetem lelkes ifjúsága, mely, mint minden évben, úgy az idén is elküldötte megbizottait, hogy letegye a fiatalság koszoruját. Eljött számos öreg, megtört honvéd, a nagy idők élő tanúi, hogy könyvekkel röjják le megemlékezésüket a nagyok, a halhatatlanok iránt. Eljöttek a hatóságok, az egyetek, társulatok, hogy még impozánsabbá tegyék az ünnepet, melynek lefolyásáról tudósítók az alábbiakban számolnak be.

A felvonulás.

A kegyelet-bizottság részéről kibocsátott meghívó visszhangra talált, s már a kora reggeli órákban óriási közönség lepté el a város-ház előtti teret.

Városunknak előkelősége, tantestületei, egyesületei mind e helyen csoportosultak, lerovandók a nemzet nagy vértanúi iránt érzett kegyeletet. Kilenc órákor vonultak el a minoriták templomához, zeneszóval a gyászistentiszteletre.

Utközben a menethez tengernyi nép csatlakozott, úgy, hogy a templom előtti téren mozogni is alig lehetett.

A magán házak és középületek ormán fekete zászló lengedezett a gyásznap emlékeztetére.

A rekviem.

A minoriták temploma is feketébe öltözött. A templom hajóját diszes és nagy számú közönség töltötte meg zsufolásig, melynek sorában ott láttuk városunk szereplő nagyjait, így ott volt: Szathmáry Gyula kir. tan. alispán, Salacz Gyula kir. tan. polgármester, Sarlot Domokos főkapitány, Virág Lajos főmérnök, Dálnoki Nagy Lajos megyei főjegyző, Institóris Kálmán városi főjegyző, Pozsgay Lajos dr. városi főorvos, Marschal Lajos dr., Edvi Illés

delmi miniszter, Szende Béla, egy magántáviratban értesítette Matavovszkyt, melyben a többi közt felemlíti, hogy „ő Felsége ezen megérdemelt rang adományozása által eddigi hatásos működését elismerve, azt jövőre is a honvédségnek óhajta biztosítani.

1879-ik év decz. hó 30-án ő Felsége újabb kitüntetésével jutalmazta meg a humanizmus terén oly kiváló szolgálatokat tett hazafit és neki a királyi tanácsosi címet adományozta. 1885-ik év április hó 8-án a király ismét magas kitüntetésben részesítette az által, hogy a III-ad osztályú vaskorona rendet adományozta elismerésül a közegészségügy előmozdítása körül szerzett érdemeinek.

Az 1887-ik évben saját kérelmére a honvédségnél szolgálaton kívüli állományba helyeztetett, s így azóta tevékenységét még fokozottabb mértékben azon áldásos hivatásának ellátására fordítja, mely neki, mint a messzevidék legfontosabb humanitáriusintézete igazgatójának, oly tág tért nyit a szenvedő emberiség javára működnie.

Kívánjuk, hogy nemes hivatását, melynek szolgálatában immár egy félszázad óta jó- s balszerencse között lankadatlan buzgalommal fáradozott s ez idő alatt a megye és város katarain tul általános tiszteletet és elismerést aratott, még hosszú évek során át betölthesse. B.

László, Baross Ferencz dr., Lengyel Sándor dr., Boros Iván, Pecskán János árvaszéki úrnök, Urbányi Béla, Nachtnébel Ödön városi almérnök, Ede Elemér, Kiss Ferencz ipartestületi titkár, Várjassy Árpád kir. tanfelügyelő, Bing Vilmos, Nikolics Péter ipartestületi titkár, Dánó Kálmán városi közigyám és még igen számosan.

Az öreg honvédek, hadastyánok, hadászok stb. egyetek zászló alatt, a középiskolai tanuló ifjuság tanáraival együtt vonult fel.

A szentélyben volt felállítva a diszes kaptatók, mely körül több száz gyertya velett világot a koporsóra fektetett honvéd kard és csákóra.

A gyász istentisztelet kevéssel 9 óra után vette kezdetét, melyen Jánossy Dömjen dr. a minoriták tartomány főnöke czelebrált fényes segédlettel.

Mise után a menet a templom előtt állt fel és lassu menetben, kigyózó vonalban vonult a vesztőhely felé.

A menet.

Az egyesületek és társulatok a következőképen sorakoztak:

Legelől, közvetlen a tűzoltók zenekara mögött, állottak az öreg honvédek tépett, rongyos zászlójukkal, egyikük-másikuk a régi, de sok dicsőséget látott attilájukban, élükön Lukácsy Miklós elnökkel, utánok a budapesti egyetemi polgárok kiküldöttjei Martos Ferencz és Péterffy Andor elnökökkel, majd a középiskolai tanuló ifjuság következett. Ott voltak még a menetben az aradi szintársulat tagjai, a hadastyánok és hadászok, valamint a magyar nyelv terjesztő és betegsegélyző egyetek küldöttjei, végül a pinczér-egylet. Minden egyet a maga zászlója alatt vonult fel.

Az így sorakozott menet a templom elől a Vörösmarty-utczán, a Szabadság-téren és Asztalos Sándor-utczán át megindult a kivégzési hely felé.

A menet előtt és nyomában óriási emberáradat hömpölygött. Még nem látszott be a sokaság vége, mikor az aradi negyvennyolcas honvédek egyete a nagy hidra fellépett.

A kivégzési helynél.

Mig a menet lassan mozgott előre, a vesztőhelynél már is nagy sokaság verődött össze, hol a rendet Bartók Kálmán rendőrhadnagy tartotta fenn.

Tíz óra mult midőn a menet letért az országútról s az egyetek és intézetek küldöttjei a közönség sűrű sorfala között kijelölt helyeken állást foglaltak.

A sorakozás okozta zaj lecsillapulta után Lukácsy Miklós jelt adott az ünnepély megkezdésére, mire az aradi tanító képezde ifjuságának dalárdája Kertay Ede karnagy vezetése alatt szépen, szabatosan elénekelte a „Hymnus“-t, melyet a közönség levett kalappal hallgatott végig.

A dal után Tompa Kálmán aradi színművész lépett a lépcsőzet legfelső fokára és nemes tűzzel, hazafias lendülettel, messze csengő, érczes hangon szavalta el Hrabovszky Lajos lapunk belmunkatársának „Az eszme győz“ című és ez alkalomra írt eszmékben gazdag, hazafias ódáját.

Az utána felhangzó eljenzés után Brankovics György mondta el nagyhatású ünnepi beszédét, melyet az alábbiakban közlünk kivonatossan:

Ha végig tekintünk szeretett hazánk térségein, kutató szemünk alig képes egy olyan darab földet felfedezni, amelynek rögeit s porszeméit drága vértükkel meg nem áztattak, meg nem szentelték volna őseink s elődeink, mert hiszen történetkönyvünk minden lapja arról tanuskodik, hogy egy ezredév előtt, hont szerzett ugyan az ősi kar, de ezer év óta vérrel örzi a magyar.

És a honfi vérről áztatott porszemek, rögek és mezők között, egyetlen egy sincs olyan drága, olyan szent, mint ez a vérmező, amelyen most állunk; nincs pedig azért, mert e mező fölött, hol vértanúink vére ömlik, a megvédett hazá maga egy örök emlék, e sikon nem egyedül a tizenhárom hős tábornok, hanem egy egész nemzet fulasztatott vérbe; itt e sikon nem egyedül a tizenhárom vértanu, hanem egy egész nemzet sirja fölött tombolt a bosszút lihegő zsarnoki önkény, amely azt hívé, hogy akasztóták, puszkapor

és golyóval felépitheti az abszolút egységes Ausztriát s örökre megsemmisitheti a magyar nemzeti államot!

— — — Az emberi társadalom osztályait s az országokat a szeretet és a szabadság tartja fenn! A szeretet nevében megváltotta az isten ember az egész emberiséget, a magyar nemzetet megváltották a szabadságnak ezek a félistenek, kik itt áldosták fel életüket.

Ha szent kötelesség, hogy az emberi nem megváltójának a templomok oltárai előtt zengedzen hála imákat a hívők serege: mi is csak szent kötelességünket teljesítjük akkor, a midőn ide záránkölünk a természet templomába s ez előtt az egyszerű emlékkő előtt rójuk le a hála és a kegyelet adóját a szabadság vértanúi iránt.

És mi, és velünk együtt az egész nemzet, teljesíteni fogjuk ezt a kötelességet mindenkor, s valamint az Isten házában hitvallást teszünk arról, hogy az emberiség megváltójának a követői, a hívei vagyunk s az általa hirdettet szeretetvallásnak a tanait követjük: úgy megfogadjuk itt is, e szent helyen, e Kálvárián, hogy az általuk lobogtatott zászlótól soha el nem pártolunk, hogy hazánk alkotmányáért, nemzetünk függetlenségeért s az egységes magyar nemzeti államért, küzdeni mindig készek leszünk, hogy véglegelhetünkig magyarok és szabadok maradunk.

Eljenzés és taps jelzete a beszéd hatását, s azt, hogy a mit a szónok nemes hóvvel elmondott megértették nem csak az ősz honvédek, de az összesereglettek is.

Péterffy Andor, a budapesti műegyetem segély-egyletének elnöke tette le ezután társai nevében az emlékkő talapzatára koszoruját, a szív mélyéből fakadó igaz hazafias kitörő szavai mellett. Utána Burg Kornél, a budapesti egyetemi-kör alelnöke helyezett koszorut a mártírságot szenvedett vértanúk emlékkövére a következő szavak kíséretében:

A magyar diákság küldötteként jelentem meg, hogy lerójjam kegyeletünk szentjeink, a haza szentjeinek nyughelyén. E hely, hol állunk vesztő hely, melyen egy nemzet életét akarták megsemmisíteni, s melyen egy nemzet új életre ébredett. Legyen e hely szentély, honnan fenkőt, dagadó kebellet távozzunk el, hogy Anteusként merítsünk új erőt a további küzdelemre. A gigások nyugodni tértek, a Niebelungok hősei megtértek a Walhallában, lerakván eget verő bárdjaikat, de az eszme, melyért küzdöttek, tul éli őket, s közöttünk él, mig a magyar hazában magyar vér pessegni fog.

Az arad-nagyvárad szintársulat nevében Tompa Kálmán helyezett koszorut az emlékkőre.

Következtek azután a tanuló ifjuság koszorúi: a főgymnázium nevében Lengyel István, a főreáliskola részéről Kassai Ferencz, a ker. akadémia nevében Tapolicsányi Géza és a tanítóképezde koszoruját Péntek János helyezte el a talapzatra, mindannyian lendületes szavak kíséretében.

A koszorúk elhelyezése után Barabás Béla dr. orsz. képviselő mondott a nemes hév hangján pár szót az ifjusághoz.

Tizenhárom év előtt — mondta a beszéd folyamán — még én is fiatal voltam, akkor emeltek ezt az egyszerű gránit obeliszket, mely a kivégzett vértanúk halála helyét jelzi. Jól esik nékem látni, ki akkor úgy tudtam lelkesülni, hogy s mostani ifjuságból sem veszett ki a hazafii lelkesülés szikrája. Mert látom ebből, hogy azoknak a nagy ősöknek utódai, kik oly harcokat éltek át, élnek, élnek és lelkesülnek, hogy csak „sast nemzenek a sasok.“

Végül a képezdei dalárda énekelte a „Szózat“-ot, mely után a menet befelé indult a vértanuszoborhoz, hogy megkoszorozza azt az ércz óriást, mely késő századok mulva is fenn fogja hirdetni a magyar nemzet hazafiaságát és nagyjait tisztelő érzetét.

A vértanu szobornál.

A letűző nap csaknem delet mutatott, midőn a menet a vértanuszoborhoz ért, hol már nagy közönség volt összegyűlve.

Az ünnepélyt a szobornál újból ének nyitotta meg, mely után Lukácsy Miklós tette le Aradváros közönségének koszoruját egy pár a multra vissza emlékező szó kíséretében.

Utána Martos Ferencz az egyetemi kör és a magyar diákszövetség elnöke tartott nagyhatású ünnepi beszédet, melyből a következő kimagasló és eszmékben gazdag részeket közöljük:

A magyar országos diákszövetség, a magyar nemzet ifjúsága nevében leteszem a koszorút a nemzet Golgotájára. Október 6-ika van ma, közeledek az ősz s hervadó elmúlásról beszél. Es mégis különös dolog az: egy nap, mikor felhők borítják az eget, mégis átvillogtatja a rajongó napsugárt egy emlékezés, mely könnyet fakaszt szemünkbe de egyuttal a lelkesedés tüzet gyújtja fel bennünk; egy évforduló, mely fekete gyászt és ujjongó erőt hoz egyszerre; bánatot és ébredő reményt; csüggedést és kitartó bátorságot; porba zuz és föl-emel a magasba; mindaz, mi egy szép álomból homályos visszaemlékezésben fenmarad; tündéremzőkben élő lovagok és hősök, kik köztünk éltek és harcoltak; vérszattogott fűvek az alföld rónáin s a fensíkok bércein; haldokló harcosok, szokógőzvegyek, s győzelmes harci riadó diadalmámora, dicsőség és csalódás; egy gyönyörű eposza, telve lélekemelő hőstettekkel s végül bitófa — mindaz a mi a magyar szívet a honfábat és akaratát erőt gyűlöléssel eltöltheti; — mindaz a büszkeség, amit egy ezredéves mult ragyogása fakaszt a szívben, mindaz a lelkesedés, amit egy virágzó jelen és kecses jövő ébreszthet, mindaz a keserűség, amit egy gyalázatos emlék eltörölhetetlen bélyegként nyom a lélekbe, bosszúvágy, resignáció, dac, remény és haszaszeretet — mindaz összesen teszi azt, amit a magyar egyszóval így hív: Október 6!

A szónok itt alapos tudással s igen érdekesen fejtegette a népszabadság eszméjét, példákat merítve a francia forradalomból s Danton híres július 8-iki beszédéből, melyet az assemblée nationale gyűlésén mondott, összehasonlítva ezt Lassalle-nek a párisi nagygyűlésen elhangzott szavaival. Úgyes fordulattal tér át ezek után a magyar ifjúságra váró nagy misszióra s beszédét így fejezi be:

A modern világból visszatekintünk a mult sima vistákrára, mikor még az emberek egyszerűek voltak, hogy a lelkük mélyébe lehetett látni, mint a patak medrében a kavicsokra, s az érdemek is világosak és kétségtelenek voltak: szeretni a hazát, feláldozni érte mindent; ha kell, az életet is. Mint a mesebeli gyermek, aki öreg szülője érdekében vándorol, hogy felkeresse az örök ifjúság vizét, ugy jövünk mi hozzátok, hogy merítsünk tőletek, örök ifjúságot nekünk, ifjúságot az elhagyott hazának. Hozzátok jövünk meríteni erőt! Vas karjaitok Európával daczoltak egykor. S ámbár a mi karjaink még nincsenek fegyverforgatáshoz szokva, azért ha kelleni fog, ott leszünk, egytől egyik a sorban. Adja Isten, hogy ne legyen szükség reá. Adja Isten, hogy jöjjen el az örök béke.

Hozzátok jövünk meríteni hitet! Hitet a tierényeitek ből, önfeláldozástokból, nagy lelketekből, mert nélkülük elemézt a kétség méregfoga! S hozzátok jövünk meríteni lelkesedést és kitartást. Lelkesedést és kitartást, hogy sikerre vihessük tovább a harcot, amelyet ti kezdtek meg, s amit folytatunk szent kötelesség: Harcot az abszolutizmus, a sötétség ellen! Politikai pártok s klubbedek jelezavaitól függetlenül küzdeni a humanizmus mellett! A mi vallásunk a ti vallásotok: a szabadság! A mi jelszavunk a ti jelszavotok: az egyenlőség! A mi sovinizmusunk a ti sovinizmusotok: a testvériség! Eszent háromság árassza lelkes sugallatait küzdelminkre.

Itt e szent helyen, a szabadság apotheosisának oltárán, hol egykor Asztalos Sándor áztatta vérével a követet, hova lehajtott fővel zarándokol a magyarság, s mely szülő városunk — büszke vagyok rá, hogy az — itt teszek egy szent fogadást a magyar ifjúság nevében: Valameddig magyar élni fog, addig él a ti emléketek is, tizenhárom! Él emléketek s él szellemetek mi bennünk. Megfogadjuk tinétek, hogy nem hiába haltatok szörnyű halált. Megfogadjuk, hogy arról az utról, a melyet a ti erényeitek mutatnak nekünk tisztán, világosan, félre nem érthetően — bennünket erről az utról álljuszavak és kibuvó magyarázások el nem fognak téríteni soha!

A beszédet perczekig tartó erős áljenzés követte és a szónokot többen üdvözölték.

Koszoruját a magyar diákság nevében helyezé a szobor lépcsőzetére.

Az ünnepélyt ének rekesztette be, mely után a nagy közönség lassan, lelkében ahíttos érzetekkel oszlott szét. Szétoszlott, hogy hazafias érzületét egy évig ujjongó szívébe

zárja, de a mely ujra megnyilatkozik a nagy harcok hősei iránt, ha jó a nagy nap, a magyar e szomorú ünnepe, melyen minden magyar szívből kiömlik a hála, a kegyelet melege a dicső, a fájó, a szent, a lelkesítő mult megdicsőítésére.

Városi közügyek.

Folytatolagos sorrendje

az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága részéről 1894. évi október hó 10-ik napján délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak.

16. **H a d a n y á k** Jozsef városi alszámvevő kérvénye nyugdíjaztatása iránt.

17. **F e k e t e** József köraktári felügyelő kérvénye fizetés emelés tárgyában.

18. **A tanács jelentése Guttman Samu, Kinzig Mária, Lakatos Tóth László, Kotsis Lajos, Molnár Samu és Don Constantin által emelt új épületek községi adómentességének engedélyezése iránt.**

19. **A polgármester jelentése Dr. Leitner Ernő ker. orvos felebbezése tárgyában lakásának Pernyá városa felé való áthelyezését tárgyaló polgármesteri határozat ellen.**

20. **A közig. b. megkeresése a városi hatósági szervezettről alkotott szabályrendelet 48 § módosítása, illetve a ker. orvosok hivatalos körletének és lakásuknak szabályozása iránt.**

21. **A polgármester előterjesztése a csatorna építési bizottság elnökségére való helyettesítése és a főmérnöknek a csatorna építéshez való rendelése iránt.**

22. **A tanács jelentése Ternay Ernővel 1894 évben a városi szegényeknél szükséges fehér és a rendőrségnél tartoztatott egyének részére szükséges fekete kenyér szállítása iránt kötött szerződés jóváhagyása iránt.**

23. **U. az Hirschmann Vilmossal a Maros-parti telek eladása.**

24. **U. az Munk H. és fiával az 1894/5 évre szükséges tűzifa szállítása.**

25. **u. az. Dományi Józseffel a Hassinger utcái új iskola pinche bérlete.**

26. **u. az. Répási Pállal a Kossuth utcái iskolánál a bemenertől balra eső pinche bérletére jóváhagyása iránt megkötött szerződés.**

27. **u. az. Bóczó Tamás és nejével kötött szerződésnek zálogjogi bekebelezéséről.**

28. **Dr. Polonyi Jenő kérvénye orvostudori oklevelének kihirdetése iránt.**

29. **A tanács jelentése a os. és kir. lovasági laktanya parancsnokságának gyalogjáró építése és az utnak kikövezése iránt átirata tárgyában.**

30. **u. az. az országos szállóajtvány alap igazgatóságának az építendő védtöltés feltételeinek megállapítása iránti kérvényére.**

31. **A tanács jelentése Weitzer János és Varga Lidia által emelt új épületek községi adómentessége tárgyában.**

Arad, 1894. október 6-án.

Kiadta:

INSTITORIS KÁLMÁN,
főjegyző.

Megyei közügyek.

Folytatolagos sorrendje

az Aradvármegye törvényhatósági bizottságának Aradon, 1894. évi október hó 8-iki közgyűlésén tárgyalandó ügydaraboknak.

77. **A vármegye alispánjának jelentése a jegyzői nyugdíj alap 1895 évi szükségletének fedezése tárgyában.**

78. **A vármegye alispánjának jelentése a laktanya építési pótdadó kivetési százalékának megállapítása iránt.**

79. **Kuboresik Mihály és társai felebbezése Dragoj Mihálynak Galsa község ménes pásztorrá történt megválasztatása ellen.**

80. **Gyula-Varsánd község képviselőtestületének határozata az alföldi münthoz szükséges terület átengedése tárgyában.**

81. **Kerek község képviselőtestületének határozata a községház felépítése tárgyában.**

82. **Szentleányfalva község képviselőtestületének határozata egy új jégverem építése iránt.**

83. **Zimándujfalvi képviselőtestületének határozata a zimándujfalvi iskola és tanítói lak tetőzetének kijavitása iránt.**

84. **M.-Pécska község képviselőtestületének határozata a templomi orgona fentartása tárgyában.**

85. **Sikló község képviselőtestületének határozata egy pénzzekrény beszerzése iránt.**

86. **Seprös község képviselőtestületének határozata behajthatlan közkövetelések leirattása tárgyában.**

87. **Krisztesd község képviselőtestületének határozata a volt urbéres közbirtokosságra kivetett erdő rendészeti bírságösszeg fedezése iránt.**

88. **Apatele község képviselőtestületének határozata jegyzői lak kijavitása tárgyában.**

89. **Leásza község képviselőtestületének határozata a közlegelő felosztása iránt.**

90. **Bogyasd község képviselőtestületének határozata a Guttman S. H. cég ipar vasutjához szükséges terület rész átengedése tárgyában.**

91. **Somoskesz község képviselőtestületének határozata a községház javítása tárgyában.**

92. **Borosjenő község képviselőtestületének határozata a tűzoltó szerek elhelyezésére szükséges fűző helyek és egyéb építmények költségeinek fedezése iránt.**

93. **M.-Pécska község képviselőtestületének határozata a piaczi helypénz tarifa módosítása iránt.**

94. **Szemlak község képviselőtestületének határozata a piaczi helypénz tarifa módosítása tárgyában.**

95. **Monorostia község képviselőtestületének határozata egy erdőőr felfogadása iránt.**

96. **Somoskesz község képviselőtestületének határozata tenyész állat istálló építése iránt.**

97. **Lestyóra 98. Brusztur 99. Bodesd 100. Krisztesd 101. Groos 102. Maguliosa 103. Lazur 104. Csucs 105. Pojana 106. Vidra 107. Acuva 108. Banesd 109. Mermesd község képviselőtestületének határozata behajthatlan közkövetelések leirattása tárgyában.**

110. **Sikló község képviselőtestületének határozata a vadászati jog haszonbérbe adása tárgyában.**

111. **Megyes-Egyháza község képviselőtestületének határozata a mezeti rendőrségi szabályrendelet megalakítása tárgyában.**

112. **A vármegye alispánjának jelentése az üresedésbe jött pankotai teljesen felszerelt mérték hitelesítői és**

113. **az ujszent-annai hordó hitelesítő állásnak a kiirt pályázat alapján való betöltése iránt.**

114. **Prezest község képviselőtestületének határozata a kőbánya jövedelmének templom-építési célra átengedése tárgyában.**

115. **M. Bodnás község képviselőtestületének határozata, a községház felépítésére 1000 frt kölcsön felvétele tárgyában.**

116. **Kerek község képviselőtestületének határozata a telekjegyzőkönyvek kiigazítása iránt.**

117. **Uj-Szt.-Anna község képviselőtestületének határozata, melyben az ebadó-alap felhasználása mellett a gyalog járdát kikövezni határozta.**

118. **Uj-Szt.-Anna község képviselőtestületének határozata az országos és heti vásárok alkalmával helypénz szadési jog engedélyezése tárgyában.**

119. **A vármegye főispánjának átirata Almásy Alajosnak nagyhalmgyi járási irnokká történt kinevezése tárgyában.**

120. **Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatóságának átirata a Csucs községgel kötött birtok átruházási szerződés jóváhagyása iránt.**

121. **Kripp Vilmos kurticsi lakos felebbezése Kurtics község képviselőtestületének azon határozata ellen, melylyel az eddig viselt fogyasztási adó ellenőri állásból elbocsáttatott.**

122. **M.-Pécska község képviselőtestületének határozata a szionda-basarágai pusztai legelő rész bérbéradása tárgyában.**

123. **Mikalaka község képviselőtestületének határozata a helyettesített községi jegyző illetménének megállapítása iránt.**

124. **A vármegyei központi irnokok kérvénye lakbér járandóságuk felemelése tárgyában.**

125. **Kurtics község képviselőtestületének határozata a régi községház kijavitása tárgyában.**

126. **Kurtics község képviselőtestületének határozata az építendő új községház céljaira tégláégetés engedélyezése tárgyában.**

127. **Zsigmondháza község képviselő tes-**

tületének határozata a törvényhatósági utalapról segély engedélyezése iránt.

128. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter leirata az alföldi műut cseljaira megkötendő 238.600 frt kölcsön tárgyában.

129. A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter urnak körrendelete a községek vadászati jogának bérbeadása tárgyában.

130. A vármegye állandó igazoló választmánya a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok 1895. évre összeállított névjegyzékét bemutatja.

131. A vármegye árvaszékének jelentése Don Ilie kurtakéri gyámpénztári adós tartozásának a tartalék alap terhére való leiratása iránt.

132. A vármegye árvaszékének jelentése Borle Juon rom-világi gyámpénztári tartozása leírása iránt.

133. A vármegye árvaszékének jelentése Fehér János fakerti gyámpénztári adós ingatlansága fölött kötött szerződés jóváhagyása iránt.

134. A vármegye árvaszékének jelentése Mercse Vaszalie csintyei gyámpénztári tartozása ügyében felmerült ügyészi díjak tárgyában.

135. A vármegye árvaszékének jelentése, Lenkei Miklós gyámpénztári tartozása leírása tárgyában.

136. A közkorházi bizottság átirata Dr. Matavovszky Nándor közkorházi igazgató főorvos jubileuma tárgyában.

137. A vármegye árvaszékének előterjesztése, Simándán Miklós gyámpénztári tartozásának leírása tárgyában.

138. Talpas község képviselőtestületének határozata a Talpason felállítandó állami népiskola tárgyában.

139. Szlatina község képviselő testületének határozata, a mucai ut végett folytatott per költségei tárgyában.

140. O.-Paulis község képviselő testületének határozata András Juon földbérlet díjának elengedése iránt.

141. Kaprucza község képviselő testületének határozata mező csöszök felvétele iránt.

142. Draucz község képviselő testületének határozata az inség kölcsön tartozás törlesztése iránt.

143. Radna község képviselő testületének határozata a zárda előtti köztér tulajdonjogának rendezése tárgyában.

144. A vármegyei községek képviselőtestületének határozata az inségkölosöntartozásuk rendezése tárgyában.

145. Uj-Panát község képviselőtestületének határozata az ezredéves kiállítás költségeire 30 frt kölcsön megszavazása tárgyában.

146. A pleskuczai körjegyzőség képviselőtestületének határozata, Zubor Adám elleni követelés elengedése iránt.

147. O-Pécsa község képviselőtestületének határozata a vásárter berendezése iránt.

148. Schwéger Lajos főszámvevő kérvénye ideiglenes minőségben eltöltött szolgálati idejének a nyugdíjkeszes szolgálati időbe leendő betudása tárgyában.

149. Glogovác község képviselőtestületének határozata, a gyámpénztárnok fizetésének megállapítása tárgyában.

150. Glogovác község képviselőtestületének határozata, a teglaégetéshez vett tűzifa árának kiutalványozása tárgyában.

151. Kuvin község képviselőtestületének határozata, a kuvini jegyzőik kijavítása iránt.

152. A m. kir. belügyminiszter leirata Dézna község italméresi jogának haszonbérbe adása iránt.

153. Kurtics község képviselő testületének határozata, az italméresi adó kezelése iránt.

154. Kaprucza község képviselőtestületének határozata a körjegyzőik újja alakítása tárgyában.

155. Szekula Péter és társai felebbezése, R.-Világos község képviselőtestülete részéről a legeltetés módjának megállapítása tárgyában hozott képviselőtestületi határozat ellen.

156. Ujpanát község képviselőtestületének határozata a tanítói fizetés felemelése tárgyában.

157. Kurtics község képviselőtestületének határozata, egy új vágóhid felépítése tárgyában.

158. Kurtics község képviselőtestületének határozata, 3000 frt. kölcsön felvétele iránt.

159. R. Világos község képviselőtestületének határozata, istálló építés tárgyában.

160. Kurtics község képviselő testületének határozata, közutak építése iránt.

161. Zöides község képviselő testületének határozata, a Deutsch József solymos bucsávai vasútja részére terület átengedése tárgyában.

162. A borossebesi főszolgabíró jelentése a gurahonczai jegyzői irnok lakbér felemelése iránt.

163. Agya község képviselőtestületének határozata a ref. egyház részére terület átengedése iránt.

164. Megyes-Egyháza község képviselőtestületének határozata, tűzifecskendő beszerzése tárgyában.

Aradon, 1894. évi október hó 5-én.

DÁLNOKIN AGY LAJOS,
főjegyző.

IDŐJÁRÁS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 761.1 milliméter, délután 2 órakor 760.2 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 12.3, délután 2 órakor C° + 20.0. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor N. 4. délután 2 órakor DK. 4. Felhőzet: reggel többnyire borult, délután félderült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 1 milliméter.

A borosjenői honvédségi lövöldé.

— Kisajátítás a volt urbéresektől. —

Arad, október 6.

Fejérváry Géza br. m. kir. honvédelmi miniszter elrendelte, hogy a borosjenői községi, illetve volt urbéres közbirto kossági erdőben fekvő 5 katasztrális hold 1175.18 négyszög öl kiterjedésű terület honvédségi lövöldének kisajátításak s ezzel egy szersmind meghagyta, hogy Aradmegye hatósága a kártalanítási árat határozza meg.

E czélból a megye közigazgatási bizottsága egy külön bizottságot küldött ki, és pedig f. évi október hó 29-ére, mely a meghagyást a borosjenői község házában reggel 9 órakor fogja teljesíteni.

A bizottság elnöke Dálnoky Nagy Lajos megyei főjegyző, tagjai Takácsy Sándor dr. és Bánhidy Antal br. közigazgatási bizottsági tagok, jegyzője Lengyel Sándor dr. megyei aljegyző.

A tárgyalásra meghivattak a borosjenői m. kir. honvéd állomási parancsnokság, a borosjenői járás főszolgabíróját és Borosjenő község elöljáróságát.

Miután a kisajátítás által érintett erdő nem a község, mint erkölcsi testület, hanem a volt urbéres lakosság tulajdonát képezi, kiknek a kisajátítási tárgyaláson szintén képviselve kell lenniök: Fábrián László főispán felhívta Montai Alajos borosjenői főszolgabírót, hogy a borosjenői volt urbéres lakosokat egy, e végre kitűzendő és kihirdetendő határnapon hívja össze a végből, hogy a tárgyaláson való képviseltesükre meghatalmazottakat rendeljenek.

A mennyiben az illetők össze nem jönének, avagy meghatalmazottat rendelni vonakodnának: a volt urbéreseket a községi elöljáróság (a bíró és a jegyző) lesz hivatva a tárgyaláson képviselni.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Október 7. —

Változó felhőzet. — Enyhe. — Helyenként csapadékok.

Mit akar a néppárt?

A katolikus vallás védelmére alakuló néppárt szervezkedik a vidéken. Szabadkán már megalakult a párt szervező-bizottsága azal a kitűzött czéllal, hogy az ultramontan hálózatot kiterjeszti az egész magyéra. Budapest a központ, a honnan az akció kiindul. Itt állapították meg a programot, melynek rövid kivonata ez:

A vallásügyi törvények revíziója. Nevezetesen:

a) az 1868. azon törvények revíziója, a melyek áttérésre, a vegyes házasságból szá-

mazó gyermekek vallására és az ünnepi munkaszünetre vonatkoznak;

b) az 1894-iki és két törvényhozói Ház által részben megszavazott házassági, vallásügyi és anyakönyvi törvényjavaslatok revíziója szentesítés esetére.

II. A nemzetiségek kibékítése a magyar állameszmével. Közgazdasági állapotaink javítása.

Mely czélból akarjuk:

a) a kis birtokok védelmét, a birtokrész meghatározása által, melyre a végrehajtási jog kiterjeszthető ne legyen;

b) az olcsóbb hitel hozzáférhetőbbé tétele által;

c) a földmívelési iskolák felállítása és a gabonavámok módosítása által.

III. Akarjuk a kis ipar védelmét; a) ipariskolák fejlesztése által, b) az iparjognak az illető iparágban szerzett képességhez való kötése által, c) az iparcikkék vámvédelme által, d) az iparos és mezei munkásoknak betegség és munkaképtelenség esetére kötelező állami biztosítása által.

IV. Az adótörvény módosítása, mely a Bács-Bodrogh megyei kath. párt megalakításával foglalkoznék.

HIREK.

Október 7. Vasárnap. Róm. kath. naptár: Rózsaf. — Protestáns naptár: Rózsaf. — Görög-keleti naptár (szep-tember 25.): Eufr. — A nap kél 5 óra 51 perczkor, — nyugszik 5 óra 12 perczkor.

Október 8. Hétfő. Róm. kath. naptár: Brigitta. — Protestáns naptár: Brigitta. — Görög-keleti naptár (szep-tember 26.): Nilusz. — A nap kél 5 óra 53 perczkor, — nyugszik 5 óra 9 perczkor.

Szabadmagharzai emléktárgyak országoz muzeuma (színházépület, II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 és délután 2—5 óráig. Be-m-e-a-e: díjtalan.

Kölcsey-könyvtar nyitva van szerdán és szombaton: 8—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Október 8. Aradmegye évnegyedes közgyűlése. Október 8. A községi és körjegyzők nyugdíjintézetének közgyűlése délután 1/3 órakor, a megyeházán.

Október 10. Városi közgyűlés délután 4 órakor. Október 12. Aradmegye közigazgatási bizottságának ülése, délelőtt 9 órakor.

Október 14. Az aradi gazdasági egyesület rendes évi közgyűlése délután 1/3 órakor (Kereskedelmi és iparkamara.)

Szüretek.

Arad, október 6.

Valamikor régen szüreti pisztolyok durrogásától, hordós szekerek zakatolásától, cigányzenétől a szüreti szedők vig danájától visszhangzottak az ország bortermelő vidékei.

De most a magyar ember ajkán, ha dal kél, a szüreti idők beálltával, nagyon szomorú az a dal csak az a divatos a szomorubbjai közül is, hogy:

„Nem úgy van már, mint volt régen.”

A filoxera, peronospora, meg az ég tudja micsoda rémei a szőlőtökének ma holnap még emlékeztünkéből is kitörlik az ősz egyik legszebb romantikáját: a szüreti mulatságokat.

Lehorgasztott fővel ballagnak ki a szőlős gazdák a hegy aljára s a kertekbe, melyek közül még a jelentékeny nagyobb területekről is behordja egy-két szedő a termést. A legtöbb szőlőben pedig a ház-népe is leszedi a félig egres szőlő-billangeket.

Máskor a cigány-nép már várva-várta a szüreti határidőket, most rá sem hederit a szüreti hírekre, ő is csak azt a nótát keresi nyütt vonójával a „szarazfa” négy kis hurján, hogy:

„Nem úgy van már, mint volt régen.”

Némelyik házbán, a hol még kegyelettel őrzik a „Főti dal” kopott réz metszetű képét, a szemlélő lelkében busongó érzés támad s önkénytelenül is eszébe jut a:

„Régi dal, régi dicsőségről.”

Bizony, bizony szomorú idöket élünk e tekintetben. A tüzes gyöngyöző ital a hanyatlás, talán nem sokára a végmegezmistülés korát éli. Pancsolt, ólomczukros borokkal pótolják a „nemes nedű”-t a korcsmárosok, kiket sokkal jobban meglehetne támadni az „elkeresztelés” miatt, mint egyik másik fanatikus papot.

„Romlásnak indultak” szőlő hegyeink. Ha-

nem a remény sohasem hagyhatja el a csügedöket. A szőlő területeket újra ültetik filoxera, peronospora mentes vesszőkkel s mint az eddigi tapasztalatok bizonyítják, azok, a kik fáradságukkal nem vesztették el kedvüket a szőlő-míveléstől, pár év múlva csak olyan termést várhatnak, mint régen.

Igy azután megvigasztalódva nyugszunk bele a szomorú szüreti időkre, azzal a reménnyel, hogy:

„Megérjük még azt az időt.”

vigasztal bennünket az a tudat, hogy:

„Less még szőlő lágy kenyérrrel.”

Aradváros külső kertjeiben, Polturában, Buzsákban és Gájban, jóformán két nap alatt véget ért az idei szüret. A minőség- és mennyiséggel szőlőgazdáink meg vannak elégedve. A must ozukortartalma 13—16 százalék közt váltakozik, míg tavaly alig volt 11—12 százalék. Az ár 10—12 frt. Kerti boraink igen keresettek és szívesen vásárolják őket össze a jó minőség és az olcsó árak miatt.

A hegyalján a napokban veszi kezdetét a szüretelés, természetes, ott, hol a peronospora és fillokszera még hagyott valamit szüretelni. A permetezett szőlőkben meglehetősen jó termés lesz. Ugy a mennyiség, mint a minőség itt is kielégítő. Az idén erős zamatos borok lesznek.

Ha továbbra is így haladunk s az amerikai szőlőveszesség ültetése az egész Magyarvidéken (a hogy hegyaljánk el van keresztelve) serényen folyik: úgy néhány év múlva van kilátás arra, hogy vidékünk ismét a jó hírnevű régi bortermő vidék lesz.

A fő azonban az, hogy úgy a fillokszera, mint a peronospora ellen tőlünk kitelhetőleg kellően védekezzünk!

— Az „Aradi Nyomdatársaság” feleit értesítjük, hogy mindazon sürgős munkákra nézve, melyek a vasárnapi munkaszünetből kifolyólag vasárnap végezhetők, értekezhetni Varga Józsefnél, a nyomdatársaság üzletvezetőjénél (Kiss Ernő-utca 4. szám.)

— Az „Aradi Közlöny” előfizetőit tisztelettel kérjük, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani s hátralékos előfizetési díjaikat beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében semmi akadály ne álljon be, kérjük egyszerűsággal, hogy az „Aradi Közlöny”-t ismerőseik, barátaik körében terjesztani sziveskedjenek. Előfizetés: egy hóra helyben 1 frt, vidéken 1 frt 20 kr.

— A hivatalos lapból. A király Kedves István pénzügyi titkár, segesvári pénzügyigazgató helyett, a pénzügyi tanácsosi cím és jelleg díjmentes adományosása mellett, segesvári kir. pénzügyigazgatóvá neveste ki.

— Matavovszky dr. jubileuma. Az aradmegyei közkórház veterán igazgató-főorvosa Matavovszky Nándor kir. tanácsos, holnap, hétfőn üli meg orvosi működésének fél-százados jubileumát. A jubileumon Arad városának nagy közönsége bizonynyal szép számmal lesz képviselve, hogy a valódi érdemmel szemben megadja elismerését. Aradmegye tudvalevőleg szépen emlékezik meg az emberbaráti kötelmek teljesítésében nagy érdemeit szerzett orvosról, kinek érdemeit jegyzőkönyvbe fogja iktatni, a kórházi bizottság pedig megfestette a jubiléum arcképét a megyei közkórház számára. A holnap jübilenot — melyen az említett bizottság testületi rész vesz részt — az aradi orvosok és gyógyszerészek egylete rendezi. Az ünnepély 12 órakor lesz a városháza dísztermében, mikor is a jubiléumot Posgay Lajos dr. fogja üdvözölni, ugyancsak ő nyújtja át az igazgató-főorvos részére a tudomány-egyetem orvosi kerának díszokmányát. Ezután magánosok, egyletek és társulatok tisztelegnek; mint halljuk, a katonaság szintén. Este bankett lesz a Dobránszky-féle vendéglőben. A

jubiláns orvos életrajzát lapunk mai számának tárczarovatában közöljük.

— Atzél Péter beszámolója. Híre járt, sőt egyes helybeli és fővárosi lapok meg is írták, hogy Atzél Péter, Aradváros országgyűlési képviselője, ma délelőtt tartja meg beszámoló beszédjét a Krispin-teremben. Ezzel szemben azt a hírt is hallottuk korpoltálni, hogy a képviselő az idén egyáltalán nem tart beszámolót, hanem nyílt levelet fog intézni választóihoz. Mint most magától a képviselőtől értesülünk, Atzél Péter fog beszámoló beszédet tartani, csak hogy nem ma, hanem mához egy hétre, vagyis október hó 14-én.

— Mozgalmas napja lesz holnap Aradnak. Elmondhatják, hogy a holnapi nappal köszönt be a tulajdonképeni szezón, mely a mi élénk, eleven városunkat annyira jellemzi. Hétfőn folyik le Matavovszky Nándor dr. kir. tanácsos, az aradmegyei közkórház nagyérdemű igazgató-főorvosának jubileumi ünnepélye. Ugyanaz nap d. e. 9 órakor kezdődik Aradmegye köztörvényhatósági bizottságának őszi évnegyedes közgyűlése, melynek tárgysorozatában igen sok érdekes ügydarabot találunk. Délután fél 3 órakor az aradmegyei jegyzők nyugdíjintézetét tartja meg évi rendes közgyűlést a vármegyház nagytermében. Délután 4 órakor pedig Aradváros közigazgatási bizottságának lesz ülése a városháza tanácstermében.

— Damjanich Jánosné koszorúja. Damjanich János, a hős tábornok özvegye, minden évben el szokta küldeni remek koszorúját az aradi vértanúk emlékkövére. Elküldötte az idén is gyönyörű babérszuszorúját a kegyelet megragadó hangján írt levél kíséretében Végh Aurél kir. tanácsos aradi jószágigazgatóhoz, megkérve őt, hogy helyezze azt el a feledhetlen emlékü férjének vérével megszentelt hantón emelkedő obeliszkre. E kérelemnek Végh Aurél a legnagyobb készséggel megfelelt s tegnap reggel személyesen tette le az emlékköve a kegyelet évente megújuló e drága jelvényét.

— A villamvilágítás elutasitva. Tegnap érkezett le a belügyminisztertől Aradvárosának ama közgyűlési határozata, melyben a villamvilágítási szerződések jóváhagyását mondta ki, s melyet jóváhagyás végett felküldött a belügyminiszternek, ki azonban a feliratot visszaküldötte, mivel a szerződéseken különböző módosításokat kíván tételni. A tanács ez ügyben át fog irni a Ganz J. és társa céghez, hogy a módosításokra vonatkozólag két hét alatt tegye meg a maga észrevételeit, s tudósítsa a várost, ha elfogadja-e azokat, avagy sem? Mert ha nem, akkor nagyon természetes a villamvilágítás ismét elhallgat egy időre.

— Ereklék az aradi verseny-egyletnek. Erdekies adományt kapott az aradi verseny-egylet. Bittó Károly vármegyének városszerte ösmert levéltárnoka, az aradi lovaregyletnek, mely immár 25 esztendeje feloszlott, pecsétjét és két drb. gyönyörű indítózászlóját adta át az aradi loversenyegyletnek. Bittó Károly ur, mint a 25 év óta immár megszűnt lovaregylet volt titkára ezen erekléket hiven megőrizte, s csak most midőn a régebben híres aradi versenyek újból való megindítása tette látszik válni, vált meg erekléitől az új egylet javára. A két gyönyörű selyem indító zászló, állítólag az akkori sport világhoz tartozó főrangú hölgyek kézi munkája. Sokan azok közül, kik akkor a magyar lótenyésztés és verseny ügy körül mint uttörők buzgólkodtak, meghatottsággal fogják nézni a kis zászlókat.

— Az adóízető Aradmegye. Aradmegye összes járásaiban az elmúlt évnegyedben — mint az alispán jelentéséből olvassuk — 353 ezer 140 frt 51 kr egyenes állami adó szedettet be. A hátralék 280,984 frt 17 kr. Legtöbb szedettet be a kisjenői járásban: 60,249 frt, legkevesebb a nagyhalmagyiban 16,709 frt. Legnagyobb a hátralék a világosi járásban: 54,812 frt és legkisebb az elekiben: 15,894 frt. Közégsiadókban beszédettet összesen 259,038 frt 63 kr. a hátralék 328,653 frt 25 kr.

— A csatornázási illetékek. A vízvezeték és csatornázási munkálatok után Aradváros közel kilencz ezer forintot fizet, a törvény által megállapított illetékek fejében.

— Jegyzőválasztás. A galsai körjegyzői állás Argyelán Gábornak kerekijegyzővé történt megválasztásával üresedésbe jövén, azt f. hó 23-án töltik be választás útján. Az állásra a jelenlegi helyettes, Török János m. világosi jegyző is pályázik s mint levezetők megjegyzi, legtöbb kilátása van arra, hogy az állást elnyerje, annál is inkább, mivel a község lakosságának legnagyobb része óhajtja megválasztását.

— A tankötelesek. Aradmegyében az összes tankötelesek száma ez idő szerint 39,965, és pedig az aradi járásban 5080, a pécskaiban 3275, a világosiban 4617, a radnaiban 4238, a nagyhalmagyiban 1475, a borossebesiben 4304, a borosjenőiben 4763, a kisjenőiben 5330, a ternoibaiban 2810, az elekiben 4073. A 39,965 tanköteles közül iskolába jár 26,092, nem jár 8868 tanuló. Az iskolamulasztók szüleiivel szemben alkalmazott intések száma 4096, a birságolásoké 4. Az iparostanonczok száma vármegyéinkben 702, a kik szorgalmasan iskoláznak.

— A budapesti tudományos egyetem küldöttsége. A tegnapi gyászünnepélyen a budapesti tudomány és műegyetem, valamint az „országos magyar diákszövetség” küldöttségleg képviseltette magát. Az ünnepély előtti napon érkeztek már Aradra az egyes magasabb tanintézetek képviselői, hogy a magyar ifjuság nevében a dicső vértanúk emléke iránt érzett kegyeletüket kifejezzék. A Tudomány Egyetem polgárait ifj. Martos Ferencz, az „Egyetemi-kör” és az „Országos Magyar Diákszövetség” elnöke, továbbá Burg Kornél, Merkl Adolf biz. tagok; a József Műegyetemet pedig Péterffy Andor elnök és Kinczig Béla képviselte. A Budapestről lerándult küldöttség három tagja ugyminál ifj. Martos Ferencz, Péterffy Andor és Kinczig Béla városunk szülötte. A küldöttség — mint értesülünk — több napig fog Aradon tartózkodni, honnan kirándulásokat fognak rendezni a megyébe.

— Pituk új könyve. Pituk Béla, kinek nevét egy szenzációs munka vetette felszínre, most csendes visszavonultságban él Aradon. A püspöki ítélet egészen megtörte testben, lélekben. Néhány nap előtt már híre járt, hogy haldoklik. Hetek óta súlyos betegen fekszik tudóvérézésben s maga sem bizik már a felepülésében. Most egy újabb nagy művön dolgozik csendes, elhagyott zugolyában, s nagy lelkesedéssel beszél az új könyvéről:

— Addig meg nem halok, szólott fanatikus bizalommal, míg be nem végzem. Legyőzöm a kérelhetetlen halált, hogy a románokról az igazságot megírjam az utókor számára. Természetesen most is a románokkal foglalkozik. Ezek hosszú sora óta gyűjtötte az anyagot s most lázas gyorsasággal írja a történelmi munkáját: „A románok és a magyar szabadságharc” címmel. Annyit előre is elárult, hogy frappirozni akarja adataival a világot.

— Az Aradvidéki Tanító-egylet központi-választmánya folyó hó 6-án ülést tartott, a melyen Szathmáry István egyleti elnök bejelentette, hogy az egylet 25 éves jubileuma 1895-ben lesz megemlékező, melynek rendezésére az egyesület elnöke volna a legilletékesebb, ki maga mellé kéri még Cziráki Márton és Brus Alajost. Az ülésen Csik János

tett még jelentést a közegészségügyi kongressusról s egyéb folyóúgyek intéztettek el.

— Védgát a Marosparton. Az országos szőlőültetvénytelep részvénytársaság kérelmezett a r a d város tanácsához egy védgát emelése iránt. A védgát a Maros védőtöltésétől a családi erdőn keresztül az élővizcsatorna gátjáig terjedne. Altala a város csak nyerni fog, mivel a gát az eddig szabadon álló földeket a víz ellen védelmezni fogja.

— Befejeződtek a szemlék. A honvédtartalékosok ellenőrzési szemléje a tegnapi napon befejezést nyert. Mindaddig nagy élénkség uralkodott az a r a d i honvédfogalomsági lak-tanya előtt; a sok „ozibil“ egymást érte, most pedig ismét baka uraimék vették át az uralkodást a nagy épület minden részében.

— Kunyhóba égött leány. Megrendítő szerencsétlenségről értesíti lapunkat v a d á s z i levelezőnk: Miske aradmegyei község mellett, a Józsi-majorhoz tartozó pusztán lakik Szakács János kis, alig hat hónapos leányával. A kis leány tegnap valahogy a tűzhez jutott, melytől előbb ruhája, majd az egész kunyhó lángra gyulladt, úgy hogy a leányka égési sebek következtében meg is halt.

— Vásárok Aradmegyében. F. hó 14-ikén, Elekén, Pankótán és Vadászón országos vásár lesz.

— Bö istenajdás. Schein Pepi cigánylegényt tegnap neje a lippai országuton 3 kis rajkóval ajándékozta meg. Volt nagy öröm a cigányok között és pálinkázás közben véresre vették az új honpolgárok derék atyját. Ma már a csendőrlaktanyának vendégei mindnyájan.

—x— 60000 forint a főnyeremény a lombergi kiállításai sorsjegyeknél, mely 10% levonást után készpénzben fizettek ki. Figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat, hogy a husár október 16-án lesz.

—x— Cognac. A cognacfogyasztó közönség tulnyomó része még ma sem tudja, hogy a cognac a bornak kivonata s hogy a cognac jósága ill. minősége korától függ. A cognac-alkaluzott visszaélés azáltal kaphatott annyira lábra, hogy a közönség rendszerint nem tördött a forgalomba jött cognac eredetével. Többnyire megelégedett azzal, ha a palack szépen fel volt szerelve s e mixtum compositum hangzatos, de tényleg nem is létező, francia czéget feltüntető czimkével volt ellátva. A közönség eme hiszékenysége az oka, hogy oly tömegesen akadtak vállalkozók cognacgyárak alapítására. Akárhányszor megtörtént, hogy ily gyár, a mint az iparengedélyt megkapta s ennek alapján czéget bejegyezhetette, hangzatosnál-hangzatosabb elnevezés alatt régi, legrégebbi stb. cognacok valóságos özönével árasztotta el az üzleteket, anélkül, hogy a fogyasztó közönségnek eszébe jutott volna kérdezni, hogy alig fél vagy egész év, esetleg ennél is rövidebb idő alatt, mi uton-módon volt képes ily ó-cognacot előállítani. — A cognac-alkaluzott visszaéléseket elősegítik a kiállítások is, — melyek érdemekkel és disz-oklevelekkel nem fukarkodván, az efféle vállalatokat is kitüntetik. Az egész monarchiában csak egyetlen egy cognacgyár van, mely a feldolgozott bormennyiség és fizetett szeszadóról szóló hivatalos kimutatásokat közzéteszi, ez a Gróf Keglevich István utódai cognac-gyára Promontoron. — Ezen kimutatásokból kitűnik, hogy e gyárban a lefolyt 1893/94-iki termelési évadban nem kevesebb mint 1.195,760 liter bort dolgoztak fel cognac-ká, mely mennyiség után 12.555 frt 69 kr. termelési adó fizettetett. Ha már most tekintetbe vesszük, hogy e már 1892-ben alapított gyár az * és ** cognacot csak 1885. és 1886-ban, a *** cognacot 1888-ban, a **** cognacot pedig csak 1891-ben hozta forgalomba, azon meggyőződésre jutunk, hogy e vállalat ugy solidsága, mint gyártmányainak kitűnő minőség által, méltán vitta ki magának a közönség teljes elismerését s hogy ezért bárkinek legmelegebben ajánlható. Talán felesleges mondanunk, hogy a cognac nemcsak élvezeti czikk, hanem számtalan esetben fontos és keresett gyógyszer, miért is a közönséget cognacszükségele fedezésénél különös óvatosságra intjük.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Az ipartestületnek rendkívül közgyűlése, mely a szálló ügyének rendezése érdekében mult vasárnap lett volna megtartandó s a ta-

gok kevés száma miatt elhalasztott, ma délelőtt 10 órakor az iparosház nagytermében a tagok számára való tekintet nélkül meg fog tartatni. Miért is figyelmeztetjük a testület összes tagjait, hogy az ügy fontosságára való tekintettel minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel: a z e l n ö k s é g.

(*) Az ipartestület előjáróságának rendes havi gyűlése hétfőn tolyó hó 8-ikán délután 5 órakor tartatik meg az alább tárgy sorozat szerint: 1. Mult gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése; 2. szeptember havi pénztárforgalmi kimutatás és ügyforgalmi jelentések felolvasása. 3. Iparjog tulajdonosok közötti változások. 4. Az 1896. évi-orsz. ezredéves kiállítás aradi kerületi bizottságának leirata a kiállítás anyagi támogatása érdekében. 5. Az ipartestületek központi bizottságától leérkezett s a tanviszony rendezésére vonatkozó szabályrendeleti minta felolvasása illetve megismertetése. 6. Esetleges indítványok. 7. Szabadítások.

(*) Az első aradi betegsegélyző és temetkezési egyesület elnöksége ma vasárnap d. u. 3 órakor irodája helyiségében (Szabadságtér 11. sz. I. emelet) választmányi ülést tart, mely alkalommal új tagok is felvételnek. Az elnökség.

(*) Az aradi I. magyar nyelvterjesztő betegsegélyző és temetkezési egyesület folyó évi október hó 7-én délután 6 órakor, Kossuth-utca 5. szám alatt, Vallenta Antal vendéglő külön helyiségében választmányi ülést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki jelentés. 2. Pénztári jelentés. 3. Netáni egyéb indítványok. 4. Új tagok felvétele.

Szolid elvű üzlet-ajánlás!!!

Hoffmann Antal

Aradon, Andrásytér 14. szám alatt.

A „vörös kereszt“ Hermann-palota.

A nagyérdemű közönség b. tudomására hozom, miszerint bel- és külföldi bevásárlásom alkalmával, tömeges áruvételeimmel azon előnyt nyertem el, hogy nagy áruválasztékban, valamint ennek olcsóságaival a fővárosi jelentékeny czégekkel is versenyezem. Szíves megtekintésű áruválasztékomban a n. é. közönség rendelkezésére mindenkör előzékeny szolgálat adatik.

Mintákat kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Hölgyek figyelmébe!

A legjobb munkacserékkel bíró műhelyem révén azon kellemes helyzetben vagyok, hogy kitűnő szabású elegáns és izléses toilletteket és felöltöket, francia és angol modorban jutányos és szabott árak mellett föl vállalhatok.

Kiv. ló tisztelettel:

HOFFMANN ANTAL,

női divat különlegessége, confectio vászon, kész fehéremű és ara-kelengyék áruválasztékára.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Oktober 7. (Vasárnap) Délután: Czigánybáró, operette. Este: A palinka, színmű.

Oktober 8. (Hétfő) Zsidónő, opera.

Oktober 9. (Kedd) Cziterás, operette.

Oktober 10. (Szerda) Csók, vígjáték.

Oktober 11. (Csütörtök) Szegény Jonathán, operette.

Oktober 12. (Péntek) Otthon, színmű. (Elsőször.)

Oktober 13. (Szombat) Otthon, színmű. (Másodször.)

Oktober 14. (Vasárnap) Délután Ördögűző huszártiszt. Este Asszony verve jó, népszínmű. (Elsőször.)

A palinka.

— Francia népszínmű 8 képben, Zola „L'assomoir“ című regénye után írták: Busnach és Gastineau; fordította: Rákossy Jenő. Színré kerül az aradi színházban vasárnap, folyó hó 7-én. —

Kupó történetével az ujdondász négy sorban végezhetne, Zola irt belőle egy világra szóló regényt s a színész, ki különös előszere-ttel foglalkozik a tehetséget erősen próbára tevő feladatokkal, becsvágygyal játsza ezt az agyat, testet ölt szerepet, mert érdekesnek találja annak alaphangját, mert alakjának környezetében felismeri az élet igaztalan harcában fel és lebukkanó kifejezéstelen arcokat, melyre a véletlen szerencse, vagy a nyomor, betegség, szenvedély, ugy reá sütötte bélyegét, hogy első látásra vagy megszólalásra ezt mondjuk: tudom, te vagy a boldog, te a boldogtalan, te vagy az egészség, te a sorvadás!

És mégis a lángész hatalma — milyen meglepő, az igazságnak teljesen megfelelő színeket használ e képek megrajzolásánál. Az emberiség legutáltabb — az idegeket legmegrázóbb véget szánja ama szegény nyomorultnak, kinek tragikuma már a bölcsőjénél virasztó édes apjától eredt és melyet az író az átöröklés theoriájának szánt tendenciájához hiven — pathologice mutat be a delirium tremens esetében.

De míg ez elkövetkezik, mennyi öröm és mennyi bu, mennyi fény és mennyi árnyék egy csodálatos kis világban, melyben mindent a vér parancsol. Együgyű kicsinyes munkás nép bajjaival belenyul a századnak reformeszmejtől izzó kohójába — leolvastani róluk az elhanyagoltság okozta szennyet, hogy a humánizmus tisztító tüzen át emberekké váljanak. Feltárja előttünk a legrosszabbat, de morális czélzattal hogy megjavuljanak s a gyermek Nana kacérsága ép úgy megboszulja magát, mint Kupó babonás részegeskedése. Ezt látva, csak javulásnak indulhat a laza erkölcs, nem pedig mint egy hazug moralista hirdeti romlásnak, mert jobb visszariadni egy ismert bajtól, mint vakon rohanni az ismeretlen felé.

Magáról a darab meséjéről szükségtelen írnom, ismeri azt minden olvasni tudó ember és hallott óriási sikeréről. Itt még csak az a kérdés állhat elő: mi az mi a színész lelkesedését e darab ujbolí felelevenítésére ösztönzi?

1. hogy a naturalizmus termékeinek egyik a színpadon legtöbb sikert elért darabja,
2. mert Kupó a jellemzésnek egyik nehéz de hálás szerepe marad még sok ideig.

GÁL GYULA.

* Október 6. a színházban. Tegnap este az aradi színházban „Raia el“-t ismételték meg. A közönség, dacára, hogy a premierről nem valami kedvezően nyilatkoztak a lapok, csaknem szinig megtöltötte a házat s az igazán kitűnő előadást zajosán és minduntalan kitapsolta a főbb szereplőket. A dráma előtt Gál Gyula nagy hatás mellett szavalt a „Október hatodikán“ című saját költeményét melynek — helyszükében — csak a bevezető strófáját adjuk:

Titáni harcok mesés küzdelmében,
Imával, vérral megszentelt idő, —
Közöntelek szabadságunk nevében,
Mint rendületlen — ájtatos hívő!
Nem vagy te nékem siralmak napja —
Hőhár tettere bus évfordulás, —
Ki hőseit az örvénybe csalja;
Te vagy az újkor, a feltámadás!

A költő színészt mély érzéssel előadott szavalaatáért két ízben tüntetőleg hívták a lámpák elé.

* A „Papamorgó“ című új élelapp első száma tegnap jelent meg s azt hisszük, nagy tetszésével fog találkozni az aradi közönségnek. Kiállítására nézve igen csinos, a rajzok pedig meglepően jól sikerültek benne. Tartalma dus, s a jobbnál jobb élczek egész légiója kacagtatja meg 10 oldalon keresztül az olvasót. Az első szám után szép jövőt jósolhatunk az új élelappnak, a melyet mi is melegen figyelmébe ajánlunk a közönségnek. Ime az élczekből mutatoba egy kettő:

Papagazdaszony: Furcsa! A plébános ur mindenütt azt mondja, hogy unokatestvérek vagyunk, mégis 16 kishirdetést kellett a pesti lapokban közzétennem, hogy mi, mint kedves rokonok, megtaláljuk egymást.

Agglegény: Azért szeretek a papokhoz jární ebédre, mert nem kell a hölgyeknek kezét csókolni.

Sokan azt mondják, hogy a csatornázás és vízvezeték, mielőtt virág-oznék Aradon, már is el van szuszterolva.

Roboz József, az Aradról kiakolbolított süket-néma tanár János Demjén-hez a következő sürgönyt intézte:

— Kérem a keresztlevelemet!
Mire Jánosy visszacsürgönyözött:
— Jöjjön személyesen, mert szeretném egyuttal meg is bérálni!

TÁVIRATOK.

A magyar delegáció nyilvános ülése.

Budapest, október 6. (Saját tud. távirata.)

Kezdete d. e. 10 órakor.

Elnök: Tisza Lajos gr.

Jegyzők: Hegedüs Sándor, Münnich Aurél, Cziráky Antal gr.

A magyar kormány részéről jelen van: Wekerle Sándor dr.

A közös kormány részéről jelen vannak: Krieghammer Odón közös hadügyminiszter, Sterneck b. tengernagy, Tóth Vilmos közös főszámszékielnök, Zsoldos tábornok.

Az ülés megnyitása után fölolvasták és hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét és ezzel a költségvetések harmadször is megszávtattak.

Fölolvasták a miniszterelnök átiratát, melyben tudatja, hogy ő felsége a delegáció névnapj ádvözlétét szívesen fogadta.

Hódolattal tudomásul vették.

Elnök javasolja, hogy a záró ülés holnap d. u. 1 órákor tartassék meg. Ha az akadályba ütköznek, akkor a záró ülést hétfőn tartják meg.

Több tárgy nem lévén az ülést bezárja.

Ülés vége d. e. háromnegyed 11 órákor.

A magyar nyelv hódítása.

Kikinda, október 6. (Saj. tud. táv.) A nagy-kikindai iparkamara Fodor indítványára elhatározta, hogy tanácskozásain kizárólag a magyar nyelvet használja. Eddig az alapszabályok ellenére csakis németül tanácskoztak, s még a miniszteri leiratokat is németül olvasták föl. A kamara elnöke Vest nem is tud magyarul.

A beteg ezár.

Köln, október 6. (Saj. tudósítónk távirata.) Az orosz ezár súlyos betegsége folytán a trónörökös nagyherceg a sürgős kormányteendők elintézésével megbízott s melléje különminisztertanács adatik.

A szerb király utja.

Nis, október 6. (Saj. tud. táv.) A király e hó 14-én Belgrádból Budapestre utazik, honnan 16-án folytatja útját Berlinbe.

A japán-kínai háború.

Shanghai, október 6. (Saj. tud. táv.) A kínai csapatok visszavonulásban vannak Kukan felé. Egy másik jelentés szerint azonban visszahívták a csapatokat, hogy megakadályozzák a japánok partraszállását a petsili öbölben.

Tien-Csin, október 6. (Saj. tud. táv.) A kormány az itteni bankházat felhatalmazta, hogy 120 millió frt kölcsönt vegyen föl. A kamatláb ismeretlen.

Shanghai, október 6. (Saját tud. távirata.) A japánok Shantungban való partraszállásának híre nincsen megerősítve. Tchusamnál látott hajók nem voltak japánok.

Sheng divíziójának 2000 embere, kik Li-Hung-Csangnak Koreában levő első hadtestéhez tartoztak, átmentek az ellenséghez, mert zsoldot nem kaptak.

Newyork, október 6. (Saj. tud. táv.) A „Newyork Herald“ szenzációs hirt közöl. Szerinte a mostani kínai császár valószínűleg visszalép fiának Kung hercegnek javára, kinek első ténye lesz megkötni a békét Japánnal. Egyben közli, hogy több magas hivatalnokot a legnagyobb szeggyennel elbocsájtottak.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsdé.

— Gyenes és Balog czég jelentése. —

Budapest, október 6.

Gabona üzlet Buzát ma mérsékelten kínáltak, a vételkedv és irányzat csendes, elkelt 20,000 mmássa változatlan áron. Eladások:

Table with 3 columns: Location (Tiszavidéki, Fehérmegyei, Dunai, Bihari, Bácskai, Serlei, Zab), Quantity (mmássa, kilogramm), and Price (frt).

Hataridő üzlet: Amerikából ma lanyhább ártolyamok érkeztek a mire a mi tőzsdénken is lanyhább lett pár krral buzára

sa gyenge üzlet miatt lanyhán zárult is. Tengeri és zab és rozs csekély üzlet mellett változatlanok.

Zárul 11 órákor:

Table with 2 columns: Item (Buza szeptember-október 1894, Buza márczius-április 1894, Tengeri május-június 1894, Tengeri őszre) and Price (frt).

Külföld: New-York: buzára 1/8-2/8 tengerire 1/8, lanyhább, Chicago: buzára 3/8, tengerire 1/2 szilárdabb, Páris lanyha, Liverpool tartott, London csendes.

Ertéktőzsdé: Mai kezdetnél lanyha volt az üzlet, mely lanyhaság a külföldi igen gyenge hírekre még lanyhább lett és pár forinttal lanyhábban zárultak.

Zárul 11 órákor:

Table with 2 columns: Item (Osztrák hitelrészvény, Magyar hitelrészvény, Osztrák Államvasut, Rima-Murányi, Déli vasut) and Price (frt).

Az aradmegyei takarékpénztár forgalmi kimutatása 1894. szeptember haváról.

I. Betételek.

Table with 2 columns: Item (Álladék mult hó végén, Betételek folyó hóban, Visszaízetések mult hóban, Álladék folyó hó végén) and Amount (frt).

II. Leszámitolás.

Table with 2 columns: Item (Váltótárca-álladék mult hó végén, Leszámitolt váltók folyó hóban, Lejárt váltók mult hóban, Váltótárca-álladék folyó hó végén) and Amount (frt).

III. Előlegzetések kézi zálogokra.

Table with 2 columns: Item (Álladék mult hó végén, Előlegzetett folyó hóban, Bejárt előlegek mult hóban, Álladék folyó hó végén) and Amount (frt).

IV. Jelzálogos kölcsönök.

Table with 2 columns: Item (Álladék mult hó végén, Előlegzetett folyó hóban, Törlesztett mult hóban, Álladék folyó hó végén) and Amount (frt).

V. Amortisationdís Záloglevél-kölcsön.

Table with 2 columns: Item (Álladék mult hó végén, Folyósított kölcsönök folyó hóban, Törlesztett folyó hóban, Álladék folyó hó végén) and Amount (frt).

VI. Záloglevelek.

Table with 2 columns: Item (Álladék mult hó végén, Kibocsájtott folyó hóban, Álladék folyó hóban) and Amount (frt).

VII. Pénztárforgalom.

Table with 2 columns: Item (Álladék mult hó végén, Bevételek folyó hóban, Kiadások mult hóban, Pénztári alladék folyó hó végén) and Amount (frt).

Arad, 1894. szeptember 30. Az igazgatóság.

Az aradi ipar- és népbank forgalmi kimutatása 1894. évi szeptember haváról.

Takarékpénztári betételek:

Table with 2 columns: Item (Betét-maradvány mult hó végéről, Folyó hóban betét, Visszaízetett betét folyó hóban, Betét-maradvány folyó hó végével) and Amount (frt).

Váltótárca:

Table with 2 columns: Item (Álladék mult hó végével, Leszámitoltott folyó hóban, Beváltatott és forgattatott, Marad tárcza-álladék folyó hó végével) and Amount (frt).

Aradi hitellegyet:

Table with 2 columns: Item (Álladék mult hó végével, Folyó hóban adott kölcsönök, Törlesztett folyó hóban, Álladék folyó hó végével) and Amount (frt).

Előlegek kézzelzálogra:

Table with 2 columns: Item (Álladék mult hó végével, Folyó hóban új előleg adatott, Ebből visszaízetett folyó hóban, Álladék folyó hó végével) and Amount (frt).

Felzálogkölcsönök:

Table with 2 columns: Item (Álladék mult hó végével, Új előleg folyó hóban, Visszaízetett folyó hóban, Álladék folyó hó végével) and Amount (frt).

Table with 2 columns: Item (Maradvány mult hó végével, Bevétel folyó hóban, Kiadás folyó hóban, Pénztármaradvány folyó hó végével) and Amount (frt).

Arad, 1894. szept. 30.

Az igazgatóság.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1894. évi okt. hó 5-én. Hízott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 kg-ron felüli súlyban) 40.—40.5 krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) 40.—40.5 krig. Fialat nehéz (páronkint 42.—42.5 krig. Fialat közép (pkint 251—320 kg-ron. súlyban) 43.—43.5 krig. Fialat könnyű (pkint 250 kg-ron. terjedő súlyban) 46.—47.5 krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kg-ron felüli súlyban) 40.—40.5 krig. — Közép (pkint 220—280 kg-ron. súlyban) 42.—42.5 krig. — Könnyű (pkint 220 kg-ron. terjedő súlyban) 46.—47.5 krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 kg-ron. felüli súlyban) 42.—42.5 krig. Közép (páronkint 220—260 kg-ron. súlyban) 42.—42.4 krig. — Könnyű (páronkint 220 kg-ron. terjedő súlyban) 41.—42.5 krig. Sertés létszám 1894. okt. hó 3-án volt készlet 182,856 darab. 1894. október hó 4-én felhállított: 2222 drb. 1894. okt. 5-én maradt készletben 181,087 drb. — A hízott sertés üzletirányzata: Változatlan.

Szeszűzet.

— Október 6. —

Tartós gyenge kereslet folytán ezen csikk ára a mult heten ismét hanyatlott. Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 52.50. kicsinyben 53.— nordó nélkül per 100 liter 1/2 belesértve 35 frt fogyasztási adó.

Budapesti gabnatőzsdé.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósítása. —

Budapest, október 6. d. u. 5 óra.

Table with 3 columns: Item (Buza bányási uj, Buza tiszavidéki, Buza pestvidéki, Buza fehérmegyei, Buza bácskai, Rozs uj, I-ső rendű, Rozs uj, II-od rendű, Arpa takarmány, Arpa égetni való, Arpa sörfőzdei, Zab, Tengeri bányási, Tengeri másnemű, Képezta-repezse bányási, Kéles, Buza szept.-okt., Buza márcz.-ápr., Buza máj.-jun., Rozs szept.-okt., Tengeri jul.-aug., Tengeri aug.-szept., Tengeri októberre, Zab márcz.-ápr., Zab szept.-okt., Képezta-repezse aug.-szept. 1894.), Quantity (frt), and Price (100 kg. ár frttól frtig).

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. október 6.

Table with 2 columns: Item (Magyar aranyjárdék 4%, Magyar koronajárdék 4%, Magyar arany 4 1/2%, Magyar ezüst 4 1/2%, Magyar keleti vasut 1876., Magyar földtethermentesítési kötvény, Magyar italmegváltási kötvény, Horvát-szlavon földtethermentesítési kötvény, Magyar nyeremény-sorsjegyi kölcsön, Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön, Osztrák papírjárdék, Osztrák járdék ezüst, Osztrák járdék arany, Korona járdék, 1860-ki államsorsjegyek, Osztrák-magyar bankrészvény, Magyar hitelbank részvény, Osztrák hitelintézet részvény, Osztrák-magyar államvasut, 20 frankos arany (Napoleonkor), Német birodalmi mérka, London, Páris) and Price (frt).

LEGTÜNETHI ÉSZLELEK.

Hó és nap	Légnyomás milliméterekben		Hőmérséklet C°	
	legmagasabb	legalacsonyabb	legmagasabb	legalacsonyabb
Szept. 29	764.1	760.5	18.2	6.2
Szept. 30	61.3	58.3	13.1	8.2
Okt. 1	63.4	61.1	20.1	10.2
" 2	65.8	62.2	20.4	12.4
" 3	63.7	59.7	20.5	13.7
" 4	57.8	56.0	21.9	14.0
" 5	60.1	57.4	20.4	12.4

Hó és nap	Szél		Felhőzet Általában	Csapadék mm.	Észrevétel
	iránya	erőssége			
Szept. 29	EN.	3	borult	27	esős
Szept. 30	DK.	3	borult	22	esős
Okt. 1	DK.	4	félborult	0.4	reggel esett
" 2	DK.	3	borult	ny.	csapogott
" 3	DK.	6	borult	1.7	reggel esett
" 4	DK.	7	félborult	—	—
" 5	K.	4	félborult	1.4	napköz. esett

POSGAY LAJOS dr.

VIZJELZÉS.

1894. évi október hó 6-án reggel 8 órakor észlelt vizállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vizmérőzén.

Észlelési állomás	Hőmérséklet C°	Időjárás	Vizállás	
			oztiméter.	oztiméter.
Branyicska	—	—	+ 62	—
Arad	+ 15°	derült	+ 96	—
Makó	+ 15°	derült	+ 1	—
Szeged	+ 14°	derült	+ 48	—
Gyoma	—	—	—	—

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A - jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad. 1894. október 6.

A. m. kir. folyamamérőki hivatal.

Aradvárosi színház.
Évadbérlet 9. szám. Havibérlet 9. szám.

Vasárnap, 1894. október 7-én

Délután 3¹/₂ órakor, félárakkal:

CZIGÁNYBÁRÓ.

Nagy operette 3 felvonásban. Jókai M. után írta: Schnitzer. Fordították! Gerő Károly és Radó Antal. Zenéjét szerzerette: Strausz János.

Kezdete 3¹/₂ órakor.

Este bérletfolyamban:

A pálinka.

Francia népszimű 4 felvonásban, 8 képben. Zola Emil L'assommoir című regénye után írták: W. Busnach és O. Castineau. Fordította: Rákossy Jenő.

Kezdete 7 órakor.

IDEGENEK NÉVSORA.

Október 6.

Fehér Kereszt szálloda: Frohner József kereskedő, Budapest. Kovács Armin kereskedő, Budapest. Stern Károly kereskedő, Bécs. Hauser Zsigmond kereskedő, Bécs. Stolcz József, Delta. Koch Ede zongora-gyáros, Reichenberg. Buschmann F. kereskedő, Hamburg. Endriss Adolf kereskedő, Solingen. Fröhlich Gyula kereskedő, Budapest.

Vass szálloda: Roth Gyula hivatalnok, Budapest.

Náder szálloda: Valerián József magánzó, Világos. Gurioscsku Tivadar jegyző, Sistarovec. Fazekas Géza magánzó, Gyula. Glüch A. kereskedő, Világos. Grünberger J. főnök, Zimbró.

Magyar Kereszt szálloda: Manusov Ferenc földbírtokos, Vinga.

Arany Kulcs szálloda: Papp Juon papjelölt, F. Topa. Tessényi Károly ügyvéd, Borosjenő.

Vasúti szálloda: Tauszig Dávid vállalkozó, Szeged. From József segédjegyző, Oravicza.

KIS LOTTO.

Bécsi:

55, 49, 73, 66, 59.

Temesvári:

26, 39, 71, 74, 43.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

Divat-áruház!

Probst Károly és Társai

Aradon, Atzél Péter-utca 3. sz.

— ALAPITTATOTT 1793-ban. —

Ujdonságok

őszi és téli idényre: divatkelmák, selymek, bársonyok, diszek, meglepő szép és dúslasztékban.

Női felöltők

a legujabb kivitelben és minden minőségben.

Kizárólagos raktár

legnagyobb választékban a legjobbnak előmért és hírneves

vászon- és asztalneműekben.

Kelengye-osztályunkat

ujjonnan szerveztük és több mint 1000 minta áll rendelkezésre.

Szőnyegek, ág- és utazó takarók, valamint

férfidivat cikkek meglepő dus választékban.

Nagy női szabóságunkban

divat-öltözések legujabb kivitelben leggyorsabban eszközölte nek.

Probst Károly és Társai
divatáruhaza.

Med. Univ. 822

Dr. BUND ÁRPÁD,

egyet. orvostudor, szülész, nőgyógyász.

Lakik Andrásy tér 1. szám, földszint.

RENDEL: Dél előtt 9—11 óráig.

Nő-betegeknek délután 2—4 óráig.

Szegényeknek ingyen reggel 7—8 óráig.

KLAPOK ALAJOS

Arad legnagyobb, leglátogatottabb és legkényelmesebben berendezett

fényképezési műterme

Templom-utca (Minorita-palota)

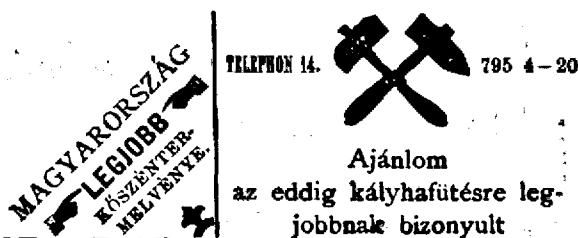
Ajánlja a nagytömegű közönség szives figyelmébe műtermében legujabban készülő Saison fényképeit, felelőség mellett minden nagyságu Portrait visittól egész életnagyságig Albumin vagy az állandóságáról és szépségéről közkedveitségnek örvendő Platin papírosra

Párisi művészek által készülő olaj és Chromo-festményeit.

Ujabb berendezését gyermek-fölvételekhez, melynek segítségével egyhuszad másodperc alatt történik a fényképezés.

Továbbá, minden a fényképezéshez tartozó munkák elvállalását. Szobák, festmények és tájak fényképezését stb.

Kérem üzletemet, mely a Minorita-palota udvarában van, más üzlettel össze nem téveszteni. Miért is kérem a özimet figyelembe venni.

MAGYARORSZAG
KŐSZÖNTŐ
MŰHELYE

TELEFON 14. 795 4-20

Ajánlom
az eddig kályhafűtésre legjobbnak bizonyult

LUPÉNYI KŐSZÉNT

bérmertve Aradon bárhova szállítva ólmozott zsákokban
ZRINYI-UTCZA 4 SZÁMU

raktárból az alanti osztályzással:

I-ső rendű SALON (drb) szemet 100 kgként frt **1-50**
I-ső " KOCZKA kő " 100 " **1-45**
I-ső " KOVACS " 100 " **1-50**

Nagybani vételnél kedvezményes árajánlattal szolgál

kiváló tisztelettel

DRATSAY LAJOS.

Rendelés felvételi iroda: Forray-utca sarkán.

1893-94-ki

termelési évad.

Budapest vidéki

magy. királyi pénzügyigazgatóság.

67642.

X. 1894.

Gróf Keglevich István utódai

budafoki cognac és borszeszgyáros cégnek.

Kérelmére a budafoki cognacgyárban az **1893-94.** termelési évadban feldolgozott bormennyiségről és a fizetett szeszadóról szerkesztett kimutatás mellékelve kiadatik.

Budapest, 1894. aug. 14.

Fináczy m. p.

Kimutatás.

A Budafokon levő **Gróf Keglevich István utódai** cognacgyára által az **1893-94.** termelési évadban feldolgozott bormennyiség:

összegezve? 1,195,780 liter,

ezután fizetett termelési adó
összegezve: **12555 frt 69 kr.**

Budafokon, Magy. kir. pénzügyőri szakasz.
1894. aug. 9.

Gurszki Rezső m. p.
szemlélsz.

Nyilvánosság elé **12 osakis mi** hoztunk tevékenységünkről hivatalos adatokat, ezzel **ismételten** bizonyítékát akarjuk adni ama körülménynek, hogy cognacunk **megbízhatóság** tekintetében felül mul minden más gyártmányt.

Tekintetbe véve, hogy gyárunk **1882-ben** alapított és az

* és * cognac **1885 és 1886-ban**
* * * * * **1888-ban**
* * * * * **1891-ben**

hozott általunk forgalomba, méltányos ama bizalom, mely gyártmányunkban helyeztetik.

A fentiek által bizonyítékát adjuk mily **kiváló szoliditással** dolgozik gyárunk, és elvárjuk hogy a fogyasztó közönség, mely

megbízható és kiváló

jó cognacra sulyt fektet; a kizárólag **disz-oklevelekkel** kitüntetett és mindenütt kapható

Gróf Keglevich István

cognac-ot

fogja vásárolni.

Gróf KEGLEVICH ISTVÁN utódai promontóri cognac és borszeszgyár igazgatósága.

35%-al olcsóbban mint ezelőtt.

Fő-út 2. sz. a városházzal szemben

lévő fiók-üzletében, helyiség felhagyása miatt, a következő czikkeket

!35%-al olcsóbban!

árusítom mint ezelőtt:

Paplanok! Matracok! Szalmazsákok! levarott és üresek. Párnák tollal! Keil párnák! Parquett vászon! Viaszkos vászon! Pokróczok! Erdélyi és Steieri! Ponyvák! vízmentes és vitorla, tűzmentes háztető-lemez! Kötél-árúk! Kárpitos-kellékek!

Munkások részére kék-öltönyök,

767.5-10.

fehér és színes ingek.

REICH B. KÁROLY.

Fő-út 2. sz. a városházzal szemben ARADON.

A vidéki iskolás-gyermekek szüleinek figyelmébe.

35%-al olcsóbban mint ezelőtt.

A vidéki iskolás-gyermekek szüleinek figyelmébe.

Női, férfi és gyermek fehérneműek.

Kilényi C. és Társa

Arad, Andrásy-tér 20. (Arena épület.)
A „kék golyó“-hoz.

A közeledő saison változás beálltával bátorodunk a nagybecsült közönséget, valamint mélyen tisztelt vevőinket értesíteni, hogy női divat kézmű, rövidáru norinbergi és fehérnemű czikkekből álló raktárunkat az

őszi és téli idényre

mindennemű ujdonságokkal dusan felszereltük, u. m.: legjobb minőségű mosásban színtartó parohetek, casánok és flanellek, téli szövetek, läger alsó ruházat, harisnyák, keztyűk, sapkák, karmantyuk, posztó és berliner kendők.

Nemkülönben legjobb gyártmányú vászon, chifon, canavász, csinvat és asztal-neműekben, mely czikkeket egy minőség mint olcsó ár tekintetében minden versenyt fölülmúlunk.

Midőn az eddig irányunkban tanúsított becses pártfogást megköszönjük, kérjük azt a jövőben is fenntartani, miért is mint eddig, szolid és pontos kiszolgálást biztosítunk. Becses pártfogásért esd

812.

teljes tisztelettel

Kilényi C. és Társa.

Utazó és kézi bőröndök.

Női és férfi sapkák, gyermekruhák. Szőnyegek és paplanok.

Gyapjú és pamut keztyűk és harisnyák.

Az olcsóság csodája!

a hol mindent fél árban lehet venni
csakis, de csakis

Kilényi R. és Társa

7, 14 és 30 kros bazárjában
a esinházépületben, a 18 vértanu szobor
átellenében van. 596 9-9

Iskolai táskák potom árért.

**Alkalmi ajándékok
hihetetlen olcsó áron.
Gyermekjátékok majdnem ingyen.**

Gyermek és férfi kalapok minden árban.
Gyermek és férfi ingek, harisnyák, nyak-
kendők, gyermekkoscsik, utazó bőröndök,
esernyők, stb. stb. 813.

olcsóbban mint bárhol.**Az epilepsia**

gyógyítható és pedig visszaesés nélkül. Ezerek tanuskodnak már a tudományak ezen csodálatraméltó sikere mellett.

Részletes adatok válaszevél-bé-lyeggel együtt beküldendők a követ-kező czim alatt:

„Office Sanitas“, Paris 30. Fau-
bourg Montmartre. 770 4-13

Aradi első takarékpénztár.

Zálogosztály.

Árverési hirdetmény.

F. é. október hó 9-én d. e. 9 órakor a fentebbi helyiségben 1894 évi julius hó végeig lejárt ékszer, arany és ezüst tárgyak az alapszabályok 64. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali lefizetés mellett elárvereztetnek, mely árveréshez a venni szándékozók tisztelettel meghivatnak.

Kelt Aradon, 1894. évi szept. 22-én.

829.

Az igazgatóság.

**Utolsóelőtti
hét**

**Lembergi
kiállítási Sorsjegyek à 1 frt.**

Főnyeremény 60.000 forint.

**Kaphatók: ARADON az „Aradi ipar- és népbank“-nál és
Wallfisch Armin pénzváltó-üzletében.**

821.

18729/1894.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú földmivvelésügyi m. kir. miniszterium 51252/94. sz. a. kelt rendelete nyomán ezennel közhirre tétetik, hogy Horvát-Szlavonországban a ragadós száj- és körömfájás nagyobb mértékben lépett fel, — a hasított körmű állatoknak (szarvasmarha, juh, kecske és sertés) Horvát-Szlavonországból Magyarországra való behozatala, további intézkedésig eltiltatik.

Arad, 1894. szeptember 15.

A városi tanács.

Eladó nagy bérház.

Aradon, Andrássy- (főter) 17. és Kölcsey-utcza 4.

Egy tagban, közlekedés két térről, nagy telken fekvő Arad város központjában. 34 lakóval, szabad kézből eladó.

Alkalmas vétel nagy szállodatulajdonosoknak. Bővebbet

Sóltz Gyula Pankota.

20589, 894.

Árlejtési hirdetmény

Arad sz. kir. város gazdasági széke a honvédszár laktanya udvarának osztorházának és kövezett rigollal való ellátása iránt f. évi október hó 8-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár 515 frt 38 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnoknál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők. Arad, 1894. október 6.

Varjassy Lajos

tanácsnok, gazd.-széki elnök.

7/1894. pm.

3-3.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy Arad sz. kir. város közönsége az élővíz-csatornába torkolló utcza csatornák mint viziművek engedélyezése s vizikönyvbe bevezetése iránt folyamodván, a kérvényt mellékelettel s a kulturmérnöki hivatal, mint hatósági szakértő észrevételeivel együtt hivatalomban a folyó hó 15-től számítandó 30 napra közszemlére kiteszem s annak tárgyalására határidőül 1894. évi október hó 22-ik napjának d. e. 10 óráját kitűzöm, a tárgyalás helyéül pedig a város székházának tanácsstermét kijelelem.

Egyidejűleg az érdekelteket felhívom, hogy a kérvény tekintetében netán teendő észrevételeiket akár a közszemlére való kitétel alatt írásban akár a tárgyalásnál szóval vagy írásban adják elő, minthogy ellen esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni. Arad, 1894. évi szeptember hó 12.

Salacz Gyula

kir. tanácsos, polgármester.

Legfinomabb csemege- és fűszer-üzlet.

Valódi orvosi tekintélyek által kitűnőnek elismert

ménesi fehér asszu-bort

²/₁₀ literes palaczkokban

1 forintért

ajánl és tisztaságáért kezeskedik

ÉLES ÁRMIN

fűszer- és csemege-kereskedő

Aradon.

Valódi francia pezsgő, cognac, tea, rum, prágai sódar, sajtok.

Dreher Antal kőbányai serfőzdéjének főraktára.

STEIGERWALD A.

kárpitós, díszítő és butorgyáros Aradon.

Butorraktár: Andrássy-ter 15. — Butorgyár: P. Választó-u. 32.

Telefon sz. 115. Őszi idényre ujonnan berendezett raktára 779 5-x

salon-, ebédlő- és hálószoba-butorait,

ugyszintén a legizlésteljesebb

KÁRPITOS-BUTORAIT.

minden stílus kivételben előnyös és olcsó árak mellett. Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

arany, 13 osztet
áram. 9 elaz- és
eltámozó okmány.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

KWIZDA-féle

Restitutionsfluid

cs. és k. kiv. szab. mosóvíz lovaknak.

Egy palaczkkal 1 frt 10 kr. o. é.

30 év óta udv. Istállóknban valamint katonai és polgári nagyobb istállóknban is, használatban; nagyobb erőfeszítések előtt és után erősítésül; továbbá ficzomodások, rándulások, az inak merevsége s más ily alkalmaknál; képesíti a lovat kiváló teljesítményekre idomításnál.

Fő letét: kerül. gyógyszer-tár Korneuburgban.

osztrak-magyar cs. és kir. udvari szállító.

román kir. udvari szállító.

Tessék a fő-
eb bi védjegyre
figyelni, s a vé-
telnél határo-
sottan kifejezni
Kwizda-féle
Restitutionsfluid.

Kapható a
gyógyszertár-
okban és
drogulistáknál.

13136/894. k. h.

3-3.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium a f. évi 78486. sz. a. kelt körrendeletével a kolerá járvány megállításának érdekében a Máramaros vármegyéből esetleg érkező utasoknak orvosi megfigyelés alá vételét rendelvén el, felhívom a helybeli összes nyilvános helyek, vendéglők tulajdonosait, nemkülönben a magánosokat, hogy a hozzájuk megszállt máramaros megyei utasokat a kapitányi hivatalnál bármely időben, a következmények terhe alatt bejelentsék.

Arad, 1894. szeptember hó 23-án.

Sarlot Domokos
főkapitány.

19477/894

2-3

Hirdetés.

A nagyméltóságú földmívelésügyi magy. kir. miniszter ur 57505/894 sz. a. kelt rendelete nyomán ezennel közhírré tétetik, hogy szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések Magyarországból Styriába csak levágás végett és csupán vaspályán szállíthatók.

Arad, 1894. szeptember 29-én.

A városi tanács.

13137 | 1894. k. h.

3-3.

Hirdetmény.

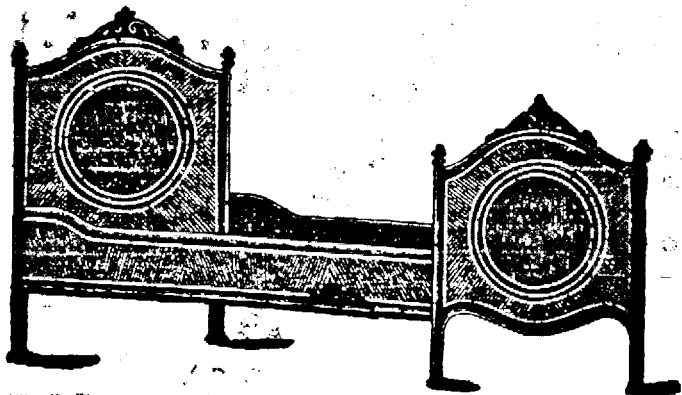
Figyelmeztetem a mészáros és hentes iparosokat, bányavágókat, hogy a hús szállítására használni szokott kocsik és gyékénytakarók tisztaságára különös gondot fordítsanak, miután a tisztátalan szennyes kocsiknak használata a vágóhidú igazgató ur által a tölem nyert felhatalmazás folytán megengedtetni nem fog.

Továbbá figyelmeztetem mindazokat, kik a vágóhidon megjelennek, hogy a vágóhidú igazgató ur által a köztisztaság érdekében kiadott intézkedéseket a következmények terhe alatt pontosan betartani és követni tartoznak.

Kelt Aradon, 1894. évi szeptember hó 24-én a város r. kapitányi hivatala, mint I-ső fokú egészségügyi hatóság.

Sarlot,
főkapitány.

Vasbutorgyár Aradon, hal-tér 4. sz.

A midőn a nagyérdemű közönség szives pártfogásáért köszönetet mondok, melyben új iparágamat részesítette, vagyok oly bátor az őszi és téli időnyre gyarmányaimat legjobban ajánlani, és pedig: **vaságyak, asztalok, gyermekágyak, fatartók, mozdószekrények, gyermekkocsik, ágybetétek,** a legdiszesebb kivitelben.

Kályha ellenzőim

izléses kivitelben minden versenyt felülmulják és ár tekintetében is a legolcsóbbak, miért is kérem a n. é. közönség szives pártfogását. Vasbutor javítások, újjafényezés és festése elfogadtatik.

Teljes tisztelettel

FLEISCHER ADOLF,
Arad, hal-tér 4-ik sz.

804.

Atzél sodrony-ágybetétek

minden mértékre készülnek.

ENGEL D.

Budapest, IV., Gróf Károlyi-utca 28.

CZÉG-, CZIM- ÉS CZIMERFESTÉSZETI MŰTEREM,
zászló- és diszítési-czikkék gyára,

készít minden szakbeli czikket izléses és tartós kivitelben a legolcsóbb árszámítás mellett.

Czimerek, zászlók és egyéb diszítési tárgyak kölcsönbe adatnak.

Nagy raktár: Lampionok és léghajókban.

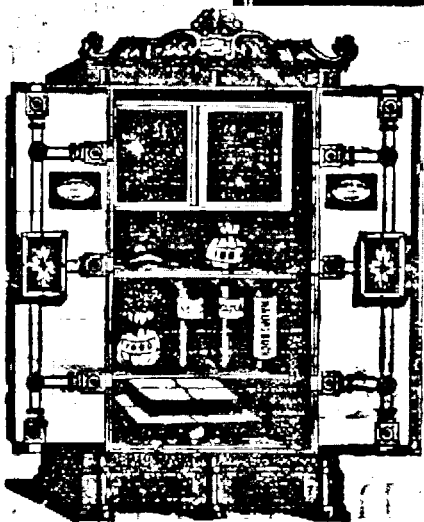
SINGER

A „NÁDOR SZÁLLODA“ MELLETT.

SINGER

SINGER L. S.

SINGER L. S.

A os. kir. osztr. és a m. kir. miniszteriumok s államvasutak szállítói tűz és betörés ellen biztos kis kézi és nagy

pénzszekrények

gyári raktára.

Közégek számára kivételesen 25% engedmény.

Amerikai varrógépek,
vasbutor
és pénzszekrények
gyári raktára.
SINGER L. S.

aradi kereskedő 1856. óta.

Asonkívül ajánlom

vasbutor gyári raktáromat nagy választékban.

Valódi amerikai

H O W E,
Karikahajó

WHEELER & WILSON,

Singer és kézi varrógépek

családok, asabók és csipészek részére.

Mindenemű varrógépek javítása is eszközöltetik.

Varrógépekhez szükséges kiegészítők. 581

Dürr Testvérek

fűszer-, csemege-, gyarmatáru-, ásványviz- és borkereskedése az „arany szarvashoz“ Aradon, fő-ut 2. sz. a városházzal szemben.

Mindenféle friss töltésű ásvány- és gyógy-vizeket,

továbbá mindenféle **friss gyümölcs**, egymint: **őszi baraczk, duránczi ananás, legfinomabb nemes fajú turkesztán és görög dinnye.**

Legfinomabb **czukor, kávé, rizs** és mindenféle fűszerárak legjobb minőségben és legjutányosabb árak, pontos és legjobb kiszolgálás mellett bátorkodunk a n. é. közönségnek ajánlani. 830.

Egy könyvelő

üres óráit értékesíteni akarván, az esti órákra elfogad könyveléseket, esetleg oktatást a könyvitelben a legjobb mód szerint. Czim a kidóhivatalban.

1000 darab

3 méter magasságú (négy éves) különféle nemes fajú

diófa-csemete

darabonkint 50 krjával (1 korona) aradi faiskolából eladó. **Dr. Fényes Kálmán** ügyvéd, Aradon.

Ház és szőlő eladás.

Aradon, Deák Ferencz-utca 13. és Alsó-molnár-utca 13. szám alatt fekvő földszintes 2 ház, ugy a Kovaszinczon fekvő mintegy 4 hold kiterjedésű szőlőterület, a rajta lévő kolnával együtt szabadkézből eladó.

Bővebb értesítés szerezhető

őzv. Rodler Gyulánénál Kápolna-utca 3. sz.

827.

PURINAL
Ugyanis a legújabb ruhatisztító-szer, mely a ruhákban lévő tisztátalanságokat, a melyek zsádság, kátrány, kocsikenőcs, zsír, festék, olaj stb.-től erednek, Nagyszerűen és visszaszármazhatlanul eltünteti, s Az egy családnál sem nélkülözhető, miért is az minden legátogatottabb üzletben és gyógyszer-tárban kapható. Üvegje 25 kr.

DALMACIAI ROVARPOR
LEGBIZTOSABB SZER MINDEN NEMŰ ROVAROK ELLEN
Kapható 15, 25, 40 és 75 krajczáros eredeti dobozokban.
Ajánljuk továbbá a legerősebb moly elleni szereinket, u. m.: **Kámfor, lavendula virág, naphtalin, naphtalinvászon, Patchouli levél,** törött bors és az általánosan elősmert **molykeveréket,** valamint peronospora ellen rézgáliczot a legolcsóbb napiár mellett.

Raktaron tartjuk a viághírű **WASMUTH-féle tyukszemgyűrűt,** mely 3x24 óra alatt a legfájdalmasabb tyukszemet is eltávolítja. Továbbá ajánljuk **fertőtlenítő szereink** nagy raktárát a következőkben: Carbolsav nyers 30, 60, és 100%, carbolsav jegecsez, carbolpor 10%, Creolin, Cresylmész, vasgálicz a legjutányosabb árakon.

VOJTEK és WEISZ gyógyáru-üzlete Aradon.

1894.

ŐSZ.

1894.

NEUMANN.

férfi-, fiu- és gyermek-ruha áruháza
ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 9. SZÁM.

Telefon 238. sz.

Szabott árak.

1845. ALAPITTATOTT 1845.

RAKTÁRAK:

Bécs, Máriahilferstrasse 35-ik szám.

Bécs, Kärnthnerstrasse 31-ik szám.

Arad.
Debrecen.
Ujvidék.
Nisch.

Nagyvárad.
Temesvár.
Fiume.
Laibach.

Eszék.
Zágráb.
Szofia.
Beckerek.

Pancsova.
Belgrad.
Szerajevo.
Szilisztria.

Merán.

Trieszt.

Szabott árak.

Szabott árak.

Alapított 1875-ben.

Stern M. A.

238. sz.

kizárólagos női confection áruháza.

Legnagyobb raktár

Arad és vidékén.

Dús választék

minden e szakmába vágó

ezikkekben

lehető jutányos árak mellett.

Alapított 1875-ben.

